

Domácí násilí a jeho řešení oprávněnými orgány

Michal Divoš

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Michal Divoš
Osobní číslo:	H22948
Studijní program:	B0111A190011 Sociální pedagogika
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Domácí násilí a jeho řešení oprávněnými orgány

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti domácího násilí, řešení a kompetentních orgánů.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- CONWAYOVÁ, Helen L., 2007. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti. Praha: Albatros. ISBN 978-80-00-01550-7
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Radka MACHÁČKOVÁ a Markéta VITOUŠOVÁ, 2002. Domácí násilí: přístupy k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Praha: MJF. ISBN 80-86284-19-0.
- HIRIGOYEN, Marie France, 2002. Psychické násilí v rodině a v zaměstnání. Praha: Academia. ISBN 8020009949.
- CHRÁSKA, Miroslav, 2007. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- PONĚŠICKÝ, Jan, 2005. Agrese, násilí a psychologie moci. Praha: Triton. ISBN 80-7254-593-0.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Lenka Haburajová Ilavská, PhD.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **23. ledna 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 23. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se věnuje tématu domácí násilí a tomu, jakým způsobem s ním pracují oprávněné orgány. Hlavní snahou této práce je přiblížit různé podoby domácího násilí, zamyslet se nad jeho příčinami a dopady na oběti a zároveň ukázat, jakou roli v těchto případech hrají subjekty jako policie, soudy a další. Ve výzkumné části se práce opírá o kvantitativní výzkum, který byl řešen anonymními dotazníky mezi osobami, které čelily domácímu násilí. Výsledky popisují, jak oběti hodnotí pomoc ze strany institucí a jak vnímají celkově její účinnost. Získaná data odhalují důležité momenty v procesu ochrany obětí a zároveň mohou ukázat možné mezery v aktuálně nastaveném systému pomoci.

Klíčová slova: domácí násilí, oběť, oprávněné orgány, Policie ČR

ABSTRACT

This bachelor's thesis deals with the topic of domestic violence and how the authorities deal with it. The main aim of this thesis is to present various forms of domestic violence, to consider its causes and impacts on victims, and at the same time to show what role in these cases is played by the authorities such as the police, courts, and others. In the research part, the thesis is based on quantitative research, which was conducted using anonymous questionnaires among people who have faced domestic violence. The results describe how victims evaluate the assistance provided by institutions and how they perceive its overall effectiveness. The data obtained reveal important moments in the process of protecting victims and can also show possible gaps in the currently set assistance system.

Keywords: domestic violence, victim, authorities, Police of the Czech Republic

Tímto bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce doc. PhDr. Lence Haburajové Ilavské, PhD. za odborné vedení, cenné připomínky, trpělivost a ochotu, které přispěly ke zpracování této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ	13
1.1 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	14
1.2 ZÁKLADNÍ POJMOSLOVÍ.....	16
1.3 MÝTY O DOMÁCÍM NÁSILÍ	17
1.4 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	18
1.4.1 Fyzické násilí	20
1.4.2 Sexuální násilí	21
1.4.3 Ekonomické násilí.....	22
1.4.4 Psychické násilí	23
1.4.5 Emocionální násilí.....	24
1.5 PŘÍČINY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	24
2 OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	27
2.1 ŽENA JAKO OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	27
2.2 MUŽ JAKO OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	27
2.3 DÍTĚ JAKO OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	28
2.4 STARŠÍ OSOBY JAKO OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	28
3 NÁSLEDKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	30
3.1 STOCKHOLMSKÝ SYNDROM.....	30
3.2 POSTTRAUMATICKÁ STRESOVÁ PORUCHA	31
4 ROLE OPRAVNĚNÝCH ORGÁNŮ PŘI ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	32
4.1 POLICIE JAKO PRVNÍ KONTAKTNÍ BOD	32
4.1.1 Vykázání	34
4.2 SOUDY A PRÁVNÍ OCHRANA	35
4.2.1 Předběžná opatření	35
4.2.2 Intervenční centra.....	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
5 ÚVOD DO VÝZKUMU	38
5.1 CÍL VÝZKUMU	38
5.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR	39
5.3 METODA SBĚRU DAT	39
6 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....	41
6.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	41
7 INTERPRETACE DAT	56

ZÁVĚR.....	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM GRAFŮ	65
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	66
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Domácí násilí se může objevit v jakékoliv rodině či vztahu a nevyhýbá se ani žádné sociální vrstvě či věkové skupině. I přes postupující legislativní úpravy a zvyšující se povědomí o tomto fenoménu zůstává domácí násilí často skryté, a to především kvůli strachu obětí, studu či neochotě okolí do situace zasahovat. Postihuje životy mnoha lidí a může zanechat nesmazatelné stopy nejen na těle, ale i na duši. Proto je důležité o něm mluvit, rozumět mu a hledat cesty, jak s ním účinně bojovat..

Tato bakalářská práce se věnuje tomu, co všechno domácí násilí obnáší – jaké má podoby, proč k němu dochází a jaké může mít následky. Zároveň se zaměřuje na to, jak v těchto situacích fungují orgány, které mají lidem pomáhat – jako je Policie ČR, soudy a jiné. Právě ty hrají důležitou roli v ochraně těch, kdo se stali obětí, i v postihu pachatelů.

Práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část se věnuje definici a charakteristice domácího násilí, jeho formám a příčinám. Dále se zabývá legislativní úpravou a zkoumá kompetence jednotlivých oprávněných orgánů v procesu ochrany obětí a potrestání pachatelů. Praktická část je zaměřena na kvantitativní výzkum, díky kterému byla získána data o zkušenostech obětí domácího násilí s pomocí poskytovanou státními institucemi. Dotazníkové šetření bylo distribuováno mezi oběti domácího násilí, které se setkaly s činností oprávněných orgánů, a jeho výsledky poskytují přehled o efektivitě těchto opatření a o problémech, se kterými se oběti setkávají při hledání pomoci.

Vědomí závažnosti domácího násilí a potřeba jeho řešení jsou důležité nejen pro orgány činné v trestním řízení, ale i pro celou společnost. Tato práce se snaží přispět k hlubšímu porozumění této problematice a nabídnout podněty pro další diskusi a zlepšení praxe.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJEM DOMÁCÍ NÁSILÍ

Pojem domácí násilí je obsažen v několika aktuálně platných českých zákonech, jako například v zákoně **89/2012 Sb.** (občanský zákoník) – „*Stane-li se další společné bydlení manželů v domě nebo bytě, v němž se nachází rodinná domácnost manželů, pro jednoho z nich nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči manželovi nebo jinému, kdo v rodinné domácnosti manželů žije...*“ (§751/1 zák. č. 89/2012 Sb.)

Dále v zákoně **99/1963 Sb.** (občanský soudní řád) – Tento zákon poskytuje právní rámec pro ochranu obětí domácího násilí tak, že může nařídít ochranná opatření, která s okamžitou platností mají ochránit oběti před násilníkem a zamezit dalšímu takovému jednání. (zák. č. 99/1963 Sb.)

Zákon **108/2006 Sb.** (o sociálních službách) – Tento zákon vymezuje domácí násilí ve spojitosti s odborným sociálním poradenstvím a činností intervenčních center, která poskytují podporu osobám v ohrožení, např. po proběhnutí vykazání ze společného obydlí. (zák. č. 108/2006 Sb.)

Zákon **359/1999 Sb.** (o sociálně právní ochraně dětí) – v určitých paragrafech tohoto zákona je dostupný popis sociálně právní ochrany dítěte, který se zaměřuje na rodiče či jiné osoby, které byly pověřeny výchovou dítěte. (zák. č. 359/1999 Sb.)

Žádný ze zákonů, ve kterých je domácí násilí zmíněno, však neobsahuje jeho přesnou definici. Nelze nalézt žádnou legislativně ukotvenou definici, proto může dojít k rozdílné, či jinak pochopené představě tohoto patologického jevu ze strany zúčastněných subjektů, jako Policie České republiky, OSPOD, soudů, pomáhajících profesí či škol.

Domácí násilí je často opakované a postupně sílící chování, které může mít různé podoby – od fyzického napadání, přes psychický nátlak až po sexuální zneužívání. Tyto formy násilí se často vzájemně prolínají. Většinou k němu dochází mezi lidmi, kteří spolu žijí, nebo kteří mají blízký vztah, například manžel-manželka, přítel-přítelkyně, rodič-dítě. Zásadní je, že se odehrává v prostředí domova, které by mělo být bezpečné a chráněné.

Domácí násilí může mít velmi závažné následky na oběti, jako například fyzické zranění, mnoho psychických poruch jako deprese, posttraumatická porucha a další, o kterých se dočteme níže.

Domácí násilí je velmi společensky významný a rozšířený patologický jev, jež se vyskytuje v různých společnostech, již historicky dlouhodobě a taktéž v různých světových

kulturách, bez ohledu na sociální postavení, vzdělanost či náboženství. U nás v Česku toto téma začalo vylézat na povrch až někdy kolem roku 2000, do té doby se o tomto tématu příliš nediskutovalo. Proto historie a výzkumy nejsou zdaleka tak obsáhlé, jak by již měly být. V roce 2004 byla prvně parlamentně projednávána definice trestného činu týrání osoby ve společném domě, která byla poté ukotvena v původním trestním zákoníku, který je už od 1.1.2010 zrušen a nahrazen novým zákoníkem.

Následně v roce 2006 započala platnost zákona č. 135/2006 Sb. Tento zákon částečně provedl legislativní změnu u zákonů týkajících se ochrany před tímto násilím.

Dle Vágnerové zní definice domácího násilí takto: „zneužití postavení moci, kterou pachatel v rodině má. Projevuje se nepřiměřenými požadavky, vynucováním podřízenosti oběti a kontroly nad jejím životem. Toto je dosahováno násilím, eventuálně vyhrožováním a využíváním strachu z další újmy“ (Vágnerová, 2008)

Dle Konráda zase definujeme domácí násilí následovně: „Domácí násilí je převážně v soukromí jednostranně cílený, opakující se dynamický systém nebezpečných útoků proti životu, zdraví, svobodě nebo útoků proti lidské důstojnosti osoby blízké, především psychického, fyzického nebo sexuálního charakteru.“ (Konrád, 2007)

Aby bylo možné rozeznat domácí násilí od běžných rodinných konfliktů, napomůžou nám triviální znaky jako opakovanost, eskalace, jasné rozdělení rolí a skrytost.

1.1 Znaky domácího násilí

K jednoznačnému určení, zda se jedná o domácí násilí, je potřeba, aby událost naplňovala čtyři základní znaky. Díky nim může Policie ČR, jelikož je ve většině případů jako první, kdo se o násilí dozví, schopna rozeznat ohroženou a násilnou osobu a také zda se opravdu jedná o domácí násilí či pouze o jednorázovou událost tohoto charakteru. Podle Ševčíka a Špatenkové (2011) můžeme definovat čtyři základní znaky, které jmenujeme níže.

- **Opakovanost** – Pokud se násilí opakuje, je velká pravděpodobnost, že jde o domácí násilí. První incident může vypadat jako ojedinělá událost, i když se ve skutečnosti může jednat o počátek cyklu domácího násilí. I když během jednorázového incidentu dojde k vážnému činu, jako je pokus o vraždu,

nemůžeme to považovat za domácí násilí, pokud se podobné chování neobjevuje opakovaně.

- **Jasně rozdělení rolí** – Při analýze incidentů domácího násilí je klíčové rozlišit role, které se v tomto násilí objevují. Tyto role nelze zaměňovat, protože pokud by se měnily, šlo by o běžnou konfliktní italskou domácnost, což však nelze považovat za domácí násilí. Vždy jde o dvě jasně definované role. Násilná osoba a osoby ohrožené. (nyní se do ohrožených osob automaticky zahrnují také všechny děti v dané domácnosti)
- **Eskalace** – Dochází ke zvyšování intenzity násilí vůči ohrožené osobě přes ponižování důstojnosti až k závažným protiprávním jednáním proti životu nebo zdraví.
- **Skrytost** – Zpravidla hovoříme o násilí za „zavřenými dveřmi“ což znamená, že zvenčí nelze rozeznat, že v rámci dané domácnosti či rodiny dochází k nějakým neshodám, jelikož působí jako spokojení a bezproblémoví občané. O násilí ví zpravidla téměř ve všech případech pouze osoby blízké, které žijí ve společném obydlí, proto z důvodu záměrného zamezování kontaktu s další rodinou, přáteli či kolegy nelze vyhledat včasnou pomoc.

Buskottová (2008) popisuje domácí násilí jako koloběh třech fází, které se často opakují. Označuje je jako kruhy domácího násilí nebo také spirála násilí. Z těchto názvů je zřejmé, že s každým cyklickým opakováním násilí narůstá na intenzitě a vzrůstá agresivita. Tyto fáze lze však velmi obtížně popsat, jelikož se jedná o delší řetězec incidentů vyvíjejících se v čase. Každá z níže uvedených fází může být jinak dlouhá – od jednotlivých dní až po měsíce. Rozdílně také probíhají v krátkém nebo dlouhodobém vztahu.

První fáze, také nazývaná jako tenzní obvykle předchází týrání či násilí. V této fázi násilná osoba úmyslně vyvolává konflikty, vykazuje agresivní chování, které tvoří výše zmíněnou tenzi v rodinném prostředí. Ohrožená osoba se v této fázi chová obvykle podřadně vůči násilné osobě, snaží se o ni pečovat a taktéž se snaží vinu házet na sebe, aby zamezila dalšímu pokračování násilí.

Ve druhé fázi nazvané „týrání“ již dochází právě k psychickému, fyzickému či sexuálnímu násilí. Násilná osoba už nedokáže ovládat své chování, a proto dojde k těmto činům.

Ohrožená osoba má z agresora strach, proto se nedokáže nijak bránit, pouze cítí uvnitř sebe zlobu.

Třetí fáze „usmiřování“ následuje po výbuchu agrese. Násilná osoba se cítí provinile, chce se omluvit za své jednání a také slibuje, že se změní a již nikdy k takovému jednání nedojde. Oběť těmto slovům věří, nechá se lehce zmanipulovat a následně agresorovi odpustí. Tato fáze je oběti zlehčována u sebe, ale i pře ostatními. Používá odpovědi jako třeba, že prožívají horší fázi jejich vztahu, hází vinu na sebe (kdyby neřekla něco špatně, událost by se nestala). (Buskotte, 2008)

Tyto tři výše zmíněné fáze se dokola cyklicky opakují, avšak u násilí zpravidla narůstá jeho intenzita. Oběť se cítí uzamčená v těchto cyklech a nedokáže z nich vystoupit, proto obvykle dochází k rozvoji např. psychických poruch. Manipulativní techniky agresora jsou velmi těžce překonatelné.

1.2 Základní pojmosloví

- **Násilí** - Jedná se o vědomé použití, nebo vyhrožování použitím fyzické síly vůči sobě, jiné osobě, skupině či celé komunitě, které může nebo s velkou pravděpodobností povede ke zranění, úmrtí, psychickému traumatu, utrpení či jiné formě újmy. (WHO, 2022)
- Hovoříme o protiprávním činu, který by měl ublížit, poškodit nebo usmrtit. Zahrnujeme zde veškeré formy a projevy násilí. Taktéž se násilí může vyskytnout v širším slova smyslu, jako třeba politické násilí. (Voňková, Hušková, 2004)
- **Agrese** – Jedná se o chování, při kterém dochází k záměrnému ubližování, omezování osobní svobody a také může poškozovat další osoby či materiální věci. Může se jednat o čin, ale také jako situace či událost. Příčiny agrese jsou zakořeněny už v biologické dědičnosti a také v sociálním prostředí, ve kterém daný člověk vyrůstá.

„Agrese je multidimenzionální souhrnný fenomén, který zahrnuje kontinuum od jednoduchých forem agrese, přes různé formy vzteku s emoční podrážděností až ke složitým komplexům agresivního chování, vedoucího k násilí a terorismu“ (Matýs, 2009)

- **Agresivita** – (latinsky aggressivus = útočný) Jedná se o vnitřní připravenost, tendenci nebo také predispozici k agresivnímu chování. Jde o jednu z možností lidského organismu sebrat síly k dosažení určité věci či cíle a také o schopnost bránit se těžkým věcem. Může dosahovat různých intenzit. Můžeme ji dělit na intrapersonální – jedná se o agresivní chování vůči sobě samému (sebevražedné sklony). Interpersonální – zaměřeno na druhé osoby, nikoliv na sebe. Sociální – agresivita projevovaná ve skupinách (rodiny, pracoviště)

„Agresivita je navyklý způsob chování s tendencí reagovat dlouhodobě útočným, hostilným zaměřením, s vysokou pohotovostí k agresi“ (Hanušková, 2008)

- **Ohrožená osoba** – Pojem používaný v právním a sociálním kontextu, často v souvislosti s domácím násilím označuje osobu či osoby, které jsou vystaveny přímému nebezpečí, ať už se jedná o fyzické, psychické nebo jiné. Mezi ohrožené osoby v rámci domácího násilí se automaticky zahrnují i děti do věku 18 let, které jsou součástí dané rodiny. (Kotková, 2014)
- **Násilná osoba** – jedná se o osobu, která se dopouští fyzického, psychického či jiného násilí vůči jiným osobám. V rámci domácího násilí tato osoba systematicky ubližuje členům své rodiny. Toto jednání má dlouhodobě negativní výsledky na psychický stav obětí a následně dochází k rozvoji psychických poruch. (Kotková, 2014)

1.3 Mýty o domácím násilí

Domácí násilí, jak již bylo zmiňováno, je závažný celospolečenský problém, který je však obklopen řadou mýtů a mylnými představami. Tyto mýty mohou vést k podcenění opravdu závažné situace, k neadekvátní reakci ze strany společnosti dalších institucí. Mýty je potřeba identifikovat, rozebrat a poté vyvracet, aby bylo možné efektivně postupovat v řešení tohoto problému. (Špaténková, Ševčík, 2011)

- **Domácí násilí je pácháno pouze na ženách** – Pravdou je, že ve více případech domácího násilí jsou ženy vedeny jako oběti, avšak nelze jednoznačně říci, že domácí násilí je pácháno pouze mužským pohlavím, což můžeme podložit statistikou vykazání policejním orgánem z roku 2023, dostupnou na webu domacinasili.cz (2024), která říká, že asi 31% vykázaných násilných osob byly ženy, což jistě není zanedbatelné číslo.

- **Oběť, která nechce pomoc, neznamená, že ji nepotřebuje** – Oběti trpí tzv. Syndromem týrané osoby. Jedná se o naučenou bezmoc, která představuje druh mentální insuficience. Ohrožená osoba vnímá svět jinak, než jaký doopravdy je, tudíž lehce zkresleně. Tento syndrom byl objeven na konci 20. století psychologem Martinem Seligmanem, který toto testoval na zvířeti, které zavřel do klece a dával mu elektrické výboje. Zvíře se snažilo uprchnout, ale vždy dospělo k tomu, že se mu to nepodaří. Následně se již zvíře o útěk přestalo snažit, proto byla jeho klec odstraněna. Po dalším elektrickém výboji se již zvíře ani nepokusilo utíkat, jelikož bylo na tuto bezmoc už zvyklé. Tento pokus simuluje oběť domácího násilí. (Čírtková, 2020)
- **Policie vyřeší domácí násilí** – Policie není schopna sama od sebe domácí násilí vyřešit. V první řadě má povinnost na místě proti pachateli zakročit, poté právo osobu vykázat ze společného obydlí na dobu 10 dnů (Zák. č. 273/2008 Sb., §44) a následně poučí oběť o dalších krocích a zajištění ochrany. Následné pokračování či prodloužení, jako např. předběžné opatření už je v režii ohrožené osoby. Ta musí s vyvinutím vlastní snahy nebo s podporou intervenčních center pokračovat dle své vůle. (domácínásilí.cz, 2023)
- **Domácí násilí se týká pouze sociálně slabších osob** – Tento mýtus lze dle Špaténkové a Ševčíka (2011) lehce vyvrátit, jelikož násilí je z dlouhodobého hlediska pácháno mezi všemi ekonomickými vrstvami, bez ohledu na věk, vzdělání, či další aspekty.
- **Domácí násilí páchá osoba, která toto zažila ve svém dětství** – Není nijak podloženo, že by osoby, které násilí zažily v dětství, pravidelně přenášely do svého dospělého rodinného života. Zažití však může znamenat jistý rizikový faktor, ale také může dojít k naprostému opaku tak, že se osoba, která toto násilí zažila v dětství, úplně poučí a vytěsňuje to ze svého života.

1.4 Formy domácího násilí

Způsob, kterým násilník útočí na oběť či oběti se může postupem času měnit, vyvíjet a zdokonalovat. Také se vždy nemusí jednat pouze o jednu formu násilí, ale klidně o několik forem najednou. Použité formy domácího násilí vždy závisí na osobnostech účastníků. Taktéž ovlivňují následnou újmu obětí, která může být lépe či hůře odhalitelná a zjištělná. Nejjednodušeji bývá odhaleno násilí fyzické, jelikož ve většině případů toto násilí zanechá

na těle určité „důkazy“, jako např. tržné rány, hematomy a další. U psychického nebo emocionálního násilí takovéto okem viditelné znaky patrné nejsou, proto bývá komplikovanější jejich odhalení. Nejrozšířenější formou domácího násilí je násilí fyzické. (Voňková, 2004)

Jak již bylo zmíněno, i trestní zákoník konkrétně slovně nedefinuje domácí násilí. Je pravděpodobné že bude naplňovat různé skutkové podstaty trestných činů (SPTČ). Jeden z vícero výkladů může mít § 199 – týrání osoby žijící ve společném obydlí, který v prvním odstavci uvádí: „*Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.*“ (§199/1 zák. č. 40/2009 Sb.) Z tohoto můžeme vydedukovat, že objektem trestného činu je zájem společnosti na ochraně osob před domácím násilím. Myslíme tím ty osoby, které jsou osoby blízké, nebo které žijí s pachatelem tzv. „pod jednou střechou“ ve společném obydlí.

Dále lze uvést trestný čin týrání svěřené osoby dle ustanovení § 198, kde je mimo jiné uvedeno, že: „*Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.*“ (§198/1 zák. č. 40/2009 Sb.)

Z tohoto vyplývá, že objektem trestného činu je zájem společnosti na ochraně osob, které jsou svým věkem nebo jiným důvodem v péči nebo výchově jiných osob.

Další trestné činy, které souvisí s domácím násilím, mohou být: (ze zák. č. 40/2009 Sb.)

- **dle HLAVY I.**, což jsou trestné činy proti životu a zdraví. §140 – Vražda, §144 – Účast na sebevraždě, §145 – Těžké ublížení na zdraví a §146 – Ublížení na zdraví. (Zák. č. 40/2009 Sb.)
- **Dle HLAVY II.**, což jsou trestné činy proti svobodě. §170 – Zbavení osobní svobody, §171 – omezování osobní svobody a §175 – vydírání. (Zák. č. 40/2009 Sb.)
- **Dle HLAVY III.**, což jsou trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Zejména §185 – Znásilnění, §186 – Sexuální nátlak a § 187 – Pohlavní zneužití. (Zák. č. 40/2009 Sb.)
- **Dle HLAVY IV.**, což jsou trestné činy proti rodině a dětem. §201 – Ohrožování výchovy dítěte. (Zák. č. 40/2009 Sb.)
- **Dle HLAVY X.**, což jsou trestné činy narušující soužití lidí. §353 – Nebezpečné vyhrožování a §354 – Nebezpečné pronásledování. (Zák. č. 40/2009 Sb.)

Výše zmíněné trestné činy ze zákona č. 40/2009 Sb. jsou vybrány jako příklady, nejedná se o výčet všech trestných činů, které jakkoliv souvisí s tématem domácího násilí.

1.4.1 Fyzické násilí

Jedná se o nejrozšířenější formu domácího násilí vůbec. Taktéž pro osoby nepolíbené znalostmi v této problematice představuje domácí násilí ve většině případů pouze násilí fyzické. Policejní orgán se s touto formou setkává nejčastěji i z toho důvodu, že v některých případech toto násilí vidí nezúčastněné osoby, které takovou událost oznamují na tísňovou linku 158. Například podle usnesení Nejvyššího soudu, ve kterém je mimo jiné definováno, že rozšířenou formou domácího násilí je fyzické, které si lze představit pod útokem fackou, bitím rukama, předměty, ohrožování různými zbraněmi a také i útok na holý život osoby (Usnesení Nejvyššího soudu, 2016)

Cílem útočníka je v tomto případě zejména přivodit bolest, ublížit a zranit všemi možnými a dostupnými prostředky. Také lze do této formy zahrnout opuštění osoby na nebezpečném místě, znesnadnění využití ošetření lékařem, odepření spánku a další. K prokázání fyzické újmy obvykle dostačuje lékařské ošetření, které si oběť může zajistit sama. Například odepření jídla a spánku, které také spadá do fyzického násilí, nelze tak jednoznačně a lehce dokázat.

Důležité je zdůraznit potřebu využití institutu podání vysvětlení na Policii, které bývá podstatné v budoucím prokazování způsobu vzniku zranění.

Fyzický útok bývá nejčastěji způsoben úderem, kopem nebo předměty. Také svazování, omezování volnosti pohybu nebo zamykání bývá užíváno.

Fyzické násilí má složité následky pro oběť, ale také pro násilníka. Jako fyzické následky lze vyjmenovat například trvalá zranění, jizvy, zlomeniny či další poškození vnitřních orgánů a v některých případech může dojít k fatálním následkům – smrti. Taktéž toto násilí zahrnuje následky psychické, kde se jedná o psychické problémy, posttraumatické stresové poruchy, úzkosti a také sebevražedné myšlenky. V neposlední řadě dochází také k následkům sociálním, které mají velmi negativní dopad na vztahy, možnosti dále kvalitně vykonávat zaměstnání. Sám agresor následně může, respektive musí čelit právním následkům a také společenskému vyloučení.

1.4.2 Sexuální násilí

Jedná se o jakýkoliv druh chování, které je spojeno s nesouhlasem jakéhokoliv z účastníků. Právě tento nesouhlas je hlavním znakem z toho důvodu, že zde absentuje svobodný a informovaný souhlas. V širším slova smyslu se jedná se o fyzický nátlak, hrozby, psychické manipulace, či jakékoliv další jednání se sexuálním podtextem. Tato forma násilí je ze všech uvedených forem nejvíce tabuizována, hovoří se o ní nejméně. Obvykle je v hlavní roli muž. (Usnesení nejvyššího soudu, 2016)

Jako u dalších forem násilí, i u tohoto je znám analogický ekvivalent v trestněprávní rovině, převážně s ohledem na trestný čin znásilnění. Trestné činy sexuální a mravnostní lze nalézt ve třetí hlavě zvláštní části trestního zákoníku v paragrafech §185 - §193b. Zjištění, že se jedná o násilí sexuální, je o to těžší z důvodu toho, že osoba ohrožená musí otevřít téma její intimity, i intimity osoby násilné.

Tento druh násilí je porušení lidským práv a tak jako i jiné formy násilí má velký vliv na následný psychický stav oběti.

Jako základní konkrétní příklady sexuálního násilí uvádíme následující.

- **Znásilnění** – Jedná se o nejzávažnější příklad sexuálního násilí vůbec. Dochází k závažnému porušení tělesné a psychické integrity oběti. Definovat tento čin lze jako vykonání sexuálního styku (např. orální či anální praktiky) bez souhlasu jedné ze stran, která je k tomuto donucena všemi možnými prostředky (fyzická síla, pohrůžky). (Blatníková, Faridová, Zeman, 2014)
- **Sexuální útok** – V tomto případě hovoříme o různých typech sexuálního násilí vyjma znásilnění. Tyto útoky jsou konány proti vůli oběti a nemusí se jednat o pohlavní styk. Můžou to být například doteky, polibky, orální sex, nucená masturbace a další.
- **Sexuální obtěžování** – Zde hovoříme většinou o slovních útocích ze strany násilníka, který v nepříjemně velké míře komentuje, používá sexuální narážky, vtipy či pohledy, čímž oběti staví do nepříjemných a nekomfortních situací.
- **Kulturní nebo náboženské násilí** – Méně rozšířené, avšak neméně žádoucí je sexuální násilí náboženského nebo kulturního charakteru. V této rovině mluvíme např. o ženské obřízce nebo nucené sňatky.
- **Časované znásilnění** – Známé pod anglickým názvem „date rape“, ke kterému dochází na rande nebo klidně i v partnerském vztahu, kdy je oběť sexuálně zneužita

a podvedena za pomoci omamných a psychotropních látek nebo alkoholu, z důvodu usnadnění přemožení oběti. (Remedia, 2015)

1.4.3 Ekonomické násilí

Ekonomická, tedy finanční stránka osob, které žijí ve společném obydlí, může být také jednou z forem domácího násilí. Je především zaměřeno na kontrolu a ovládání finančních prostředků v domácnosti. Tímto způsobem násilná osoba omezuje oběť ve finanční soběstačnosti, nezávislosti a následného rozhodování. Zkrátka násilná osoba ve vztahu převezme otěže nad svým partnerem či dalšími členy domácnosti. Tato forma domácího násilí může mít mnoho podob, avšak téměř v každém případě je spojena s finančním omezováním oběti.

Jako příklad lze uvést informace z rozsudku soudu, kde je o ekonomické formě domácího násilí psáno tak, že se jedná o odepření přístupu k financím, nesdílení financí na chod společné domácnosti a také následnou kompletní správu nad příjmy a výdaji. (Usnesení nejvyššího soudu, 2016)

Tato forma domácího násilí způsobuje těžké následky pro oběť, počínaje stresem, depresi, finanční závislosti až po pocit bezmoci. Častokrát je tato forma dále součástí dalších forem násilí, samostatná forma ekonomického násilí není příliš rozšířená.

Ve většině případů je v roli ohrožené osoby žena. V ještě horším stupni to může být například žena nacházející se na mateřské dovolené, u které jsou finanční možnosti ještě více omezené z důvodu sníženého příjmu oproti ženě, která je v plném pracovním vytížení. Ohrožená osoba proto toto násilí „musí“ strpět, jelikož si sama neví rady a bojí se o finanční soběstačnost.

V následujících řádcích uvádím možné příklady ekonomického násilí. (Rovnaodměna.cz, 2023)

- Kontrola výdajů – Násilná osoba kontroluje veškeré utracené finance, má o nich velký přehled a musí „do koruny“ všechno sedět.
- Omezený přístup k financím – Může se jednat o omezený přístup nebo dokonce k úplnému zákazu styku s financemi, platebními kartami i se vším dalším, co je spjato s financemi jako takovými.

- Omezení pracovní příležitosti – Násilná osoba zakazuje oběti najít si práci a vydělat finance, díky kterým by byla víceméně soběstačná. Z toho vyplývá, že jí tímto také zabraňuje v kariérním růstu, který je dle něho nežádoucí.
- Zadlužování – Jedná se o úmyslné vytváření hypoték, půjček na jméno oběti, ke kterému nedala svůj dobrovolný souhlas. Tímto ztrácí finanční soběstačnost i do časů budoucích, nikoliv jen v aktuální době.

1.4.4 Psychické násilí

Dle vlastních zkušeností můžu usoudit, že laická veřejnost má za to, že jediná nefyzická forma domácího násilí je právě psychické násilí. Opak je pravdou. Mámě několik dalších „nefyzických“ forem.

Prokazování újmy oběti násilím psychickým je o mnoho složitější a komplikovanější, než u násilí fyzického, u kterého jsou ve většině případů zřetelné stopy po fyzickém útoku. Není však nemožné, v trestním řízení lze tohoto dostat znaleckým zkoumáním.

Na veřejně dostupných internetových portálech je možné dohledat soudní usnesení. Z jednoho takového rozhodnutí plyne, že psychické násilí může nabývat různých forem, například zahrnovat ponižování, slovní napadání, zastrašující či výbušné chování, neoprávněné obviňování, omezování osobní svobody, vyhrožování, emocionální manipulaci nebo cílené ničení majetku osoby. (Usnesení nejvyššího soudu, 2016)

Psychické násilí se obvykle vyskytuje všude tam, kde již dochází k násilí fyzickému. Nelze si představit, že oběť při fyzickém útoku neutrpí i psychickou újmu.

Některé příklady přestupkového jednání lze dohledat v zákoně č. 251/2016 Sb.

„Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) Jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo jiným způsobem hrubě urazí,*
- b) Jinému ublíží na zdraví, nebo*
- c) Úmyslně naruší občanské soužití tak, že*
 - 1. Jinému vyhrožuje újmou na zdraví,*
 - 2. Jiného nepravdivě obviní z přestupku,*
 - 3. Se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo*

4. *Se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.*“ (Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích)

1.4.5 Emocionální násilí

Emocionální násilí je na první pohled velmi podobného charakteru jako násilí psychické. Ne tak úplně, avšak je zde velmi tenká hranice. Rozhodujícím faktorem při rozdělení těchto dvou forem je způsobená újma oběti. Emocionální násilí má cílem probudit větší spektrum negativních emocí. Tím se také mění chování oběti a také zásadní pocit nejistoty. Může se zpravidla jednat o kontrolu dennodenních činností, zesměšňování, výhrůžky unesením a odebráním jejich společných dětí, vystěhování a další. Dále zde jako příklad můžeme zařadit existenční obavu, která může následně v ohrožené osobě způsobit i obavu o vlastní život a zdraví. Dále se může jednat o výhrůžky, které jsou směřovány dětem, se kterými se setkáváme nejčastěji, pokud je žena jakožto ohrožená osoba – matka. Ta se přirozeně, avšak iracionálně, podvoluje násilné osobě.

Zde uvádím příklady emocionálního násilí.

- Gaslighting – Jedná se o psychickou manipulaci, při které násilná osoba mění vnímání oběti. Má za cíl oběť zmanipulovat tak, že danou realitu nepovažuje za skutečnou, včetně pocitů a vzpomínek. Násilná osoba slovem ponižuje, úmyslně protirečí a snaží se o celkové zmatení informací.
- Pocit viny – Násilná osoba hází všechny špatné situace za vinu oběti, čímž posléze oběť cítí veškerou zodpovědnost za nefungující partnerský vztah. (Př. – „Kdybys mě doopravdy milovala, nikdy bys tohle nedopustila.“)
- Absence empatie – Dochází k nerespektování a k ignorování oběti ze strany násilníka, což vede k bezmoci a pocitu osamění. Také se jedná o nedostatečnou podporu v těžkých životních situacích, ve kterých se násilník oběti pouze vysmívá.

1.5 Příčiny domácího násilí

Domácí násilí je velmi komplikovaný a vícerozměrný jev, který vzniká z vícero možných příčin. Tyto příčiny jsou ve většině případů propojené, ale individuálně se liší v závislosti na

rodinných, sociálních, kulturních a ekonomických faktorech. Toto násilí však nelze dávat za vinu pouze jednomu faktoru. Účinná preventivní opatření a řešení tohoto problému vyžaduje holistický přístup, který obsahuje změnu chování násilníka a také podporu obětí a změnu sociálního a kulturního prostředí.

Z pohledu sociální pedagogiky se domácí násilí vyskytuje v důsledku kombinace individuálních, rodinných a společenských faktorů, které dokáží ovlivňovat chování agresorů. Může se jednat o mezigenerační přenos vzorců chování. Sociální pedagogika se snaží o to, aby čelila problémům intervenčními programy, ale také prevencí a vzděláváním, které pomáhá změnit destruktivní vzorce chování v rodině. Aby bylo možné lépe pochopit souvislosti mezi sociální pedagogikou a domácím násilím, uvádím popis sociální pedagogiky dle Krause, který uvádí, že o sociální pedagogice hovoříme jako „o vědním oboru transdisciplinární povahy, který se zaměřuje na roli prostředí ve výchově, a to nejen v souvislosti s problémy rizikových, potenciálně deviantně jednajících, ohrožených a nějak znevýhodněných skupin, ale v souvislosti s celou populací. Sociální pedagogika by měla podle této koncepce vytvářet soulad mezi potřebami jedince a společnosti“ (Kraus, 2008)

Vztah mezi sociální pedagogikou a problematikou domácího násilí je velmi úzký, jelikož sociální pedagogika může identifikovat příčiny tohoto fenoménu, ale také může aktivně pracovat na prevenci a následnému řešení. Sociální pedagogové mohou působit v mnoha institucích, jako například školy, krizová centra či sociální služby, kde poskytují a nabízejí svoje služby a případně i životní oporu. Důležitou součástí jejich práce je edukace veřejnosti o nebezpečích domácího násilí a možné pomoci, čímž přispívají ke snížení jeho výskytu.

Také může sociální pedagog zabraňovat domácímu násilí tím, že je schopen vytvářet programy pro pachatele domácího násilí, kde usilují o změnu destruktivního chování prostřednictvím terapie, poradenství a edukace. Agresorům můžou být nabídnuty alternativní způsoby zvládání emocí a konfliktů, čímž dochází ke snižování recidivy. (Matoušek, Kolářková, Kodymová, 2005)

V rámci psychologických, sociálních a strukturálních teorií bylo identifikováno několik hlavních příčin, které uvádím níže.

- **Psychologické faktory** – Z hlediska tohoto faktoru se bavíme o osobní zkušenosti a traumatickým zážitkům z dětství, které násilník nosí ve své hlavě a nemůže se jich zbavit. Ve většině případů byl násilník svědkem domácího násilí ve své rodině, kde

vyrůstal. Z tohoto důvodu má tendence a nutkání pokračovat v takovém jednání, jelikož mu přijde naprosto běžné a v rámci rodinných pravidel ideální. Lze ho označit jako tzv. „cyklus domácího násilí“.

Dále může být příčina domácího násilí psychopatologie, jako například deprese, úzkosti, poruchy osobnosti nebo poruchy nálady. Tyto psychické poruchy mohou být spouštěcím tlačítkem k nekontrolovanému jednání. Násilník nedokáže v danou chvíli ovládat svou agresi a sebekontrolu.

Jedna z dalších variant je kompenzace násilníkovy nízkého sebevědomí a strachu, čímž dochází ke zneužívání partnera, kterou si své sebevědomí zvyšuje.

- **Sociální faktory** – Kultura hraje velikou roli. V některých kulturách jsou jasně dané genderové role, které nelze překročit, musí se respektovat a také podporovat zažitě nerovnosti mezi pohlavími. Násilí je v těchto kulturách vnímáno jako legitimní nástroj ke sjednání pořádku. V těchto zemích se takové násilí snadněji omlouvá, jelikož je podporováno společenskými normami.
- **Návykové látky** – V naší zemi a převážně v našem regionu lze z vlastní zkušenosti říci, že v mnoha případech je spouštěčem násilí právě alkohol a drogy. Alkohol vyvolává agresivní chování, snižuje pud sebezáchovy a tím významně přispívá k rozpoutání konfliktu. U drog je to velmi podobné, ale záleží, jaký druh drogy násilník užil (sedativa, stimulanty, halucinogeny, afrodiziaka).
- **Biologické faktory** – V některých výzkumech je naznačováno, že genetická predispozice, struktura mozku nebo neurochemické nerovnováhy mohou ovlivňovat sklony k agresivnímu jednání. V kombinaci s environmentálním podnětem (špatná výchova, traumatický zážitek) může tento faktor rozvíjet násilné chování. (Raine, 2014)

2 OBĚTI DOMÁCIHO NÁSILÍ

Oběti domácího násilí jsou osoby různého pohlaví, věku, sociálního postavení a etnických skupin. Statisticky je však podloženo, že častěji bývá obětí pohlaví ženské, než mužské. (Čírtková, Vitoušová, in Matoušek, 2005) Násilí je přítomnost napříč různými vztahy, jako manželství, partnerství, či jiné intimní vztahy. Vyskytuje se jak v heterosexuálních, tak i v homosexuálních vztazích. Oběť se stává terčem fyzického, psychického, sexuálního nebo ekonomického násilí projevující se v různých formách.

2.1 Žena jako oběť domácího násilí

Nelze jednoznačně specifikovat, který typ ženy či na základě jakých parametrů je náchylnější k domácímu násilí. Statisticky lze vyzdvihnout fakt, že ženy jsou nejčastější obětí fyzického, sexuálního, ale i emocionálního násilí bez ohledu na věk, socioekonomický status, vzdělání, či kulturní zázemí. Všechny druhy domácího násilí jsou u ženského pohlaví sexualizované a spouštěčem může být žárlivost ze strany partnera (Daligand, 2014)

Tradiční genderové role obvykle umísťují ženu do podřízené pozice v rodině i v partnerství, což zvyšuje pravděpodobnost, že se stanou obětí domácího násilí. Také je mnoho žen v chudobě nebo mají nízký socioekonomický status, tudíž jsou ekonomicky závislé na svém partnerovi, nejsou samostatné a znemožňuje jim to možnost utéci z nespokojeného vztahu. (Ševčík a Špaténková, 2011)

2.2 Muž jako oběť domácího násilí

Domácí násilí je často vnímáno jako událost, při které je oběť vždy ženské pohlaví. Mužské pohlaví je ale také nedílnou součástí domácího násilí v roli oběti, ačkoliv bývá v této souvislosti často přehlíženo – jak ve veřejné debatě, tak i ve výzkumných aktivitách. Muži se stejně jako ženy mohou stát oběťmi všech forem násilného chování.

Muži jako oběti domácího násilí čelí společenským předsudkům a stereotypům, které jejich situace znepřehledňují. Představy, že pouze ženy můžou být obětí domácího násilí, vedou k pocitu izolace, studu a strachu z odsouzení. Muži se mohou obávat posměchu, nedůvěry ze strany okolí nebo dokonce podcenění svého utrpení odborníky. (Ševčík a Špaténková, 2011) V některých případech mohou být mužské oběti psychologicky manipulovány svými partnerkami, což stěžuje hledání pomoci a uznání násilí.

Tak jako na každé jiné oběti, tak i na mužích jsou páčány všechny formy domácího násilí, včetně toho fyzického. Hlavním problémem, který se u mužů jako obětí domácího násilí vyskytuje, je stigmatizace, která stěžuje přiznání sobě samému, že je doopravdy obětí a následně také stěžuje vyhledávání odborné pomoci. V mnoha společnostech po celém světě a konkrétně ve společnosti naší – české, existují kulturní a společenské normy, kde jsou muži vnímáni jako silní, nezávislí jedinci, kteří jsou schopni se sami ubránit. Proto se stává, že muž pociťuje jistou formu studu a především hanby. Stigmatizace vede k tomu, že muži nepřiznají to, že se dostali do role oběti, nevyhledají pomoc a následně dojde ke zvýšení jejich izolace a také zhorší finální následky.

2.3 Dítě jako oběť domácího násilí

Domácí násilí v rodině se téměř vždy dotkne i dětí. U dětí dochází ke konfrontaci z domácím násilím buď ve formě přímé, což znamená, že násilí je páčáno přímo na nich samotných, či ve formě nepřímé, při které jsou pouze jako účastníci násilí mezi svými rodiči. U obou forem jsou následky devastující a mají velký vliv v dalším vývoji dítěte. V rámci řešení domácího násilí oprávněnými orgány jsou děti vedeny jako oběti i ve formě nepřímé, a to vždy.

2.4 Starší osoby jako oběti domácího násilí

U osob vyššího věku, čímž můžeme myslet seniory, tedy obecně osoby starší 65 let dochází také k páčání domácího násilí. Nejčastěji však ve formě zanedbávání a psychického nebo ekonomického násilí. U těchto osob je násilí spojováno s jejich vyšší zranitelností, horším zdravím (psychickým i fyzickým) a případně i s jejich následnou potřebou pomoci při zvládání běžných životních potřeb. (Ševčík a Špaténková, 2011)

Často proto dochází ke zneužívání ze strany pečovatelů či rodinných příslušníků, kteří se o tyto osoby starají. Ekonomické násilí je jedinečné především v tom, že je senior zneužíván obohacováním násilníka, který donutí seniora předat mu svůj důchod, naspořené finance či dokonce donutí seniora napsat či upravit závěť, kterou by po jeho smrti získal veškerý jeho majetek. Také dochází k namlouvání, že by ze strany rodinných příslušníků po jeho smrti docházelo ke komplikovanému dědickému řízení, proto se nechá uchláholit k přepisu například svého rodinného domu, ve kterém aktuálně bydlí, čímž ztratí veškerý nárok v domě dále bydlet a jakkoliv s ním nakládat. Také věčné břemeno dožití, které se často do

katastru při přepisu majitele zapisuje, nezaručí, že senior spokojeně a klidně v tomto obydlí dožije. Následně tito senioři svých kroků velmi litují. (Úlehlová, 2009)

3 NÁSLEDKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Následky, které jsou spojené s domácím násilím, bývají dlouhodobějšího a zcela jistě ne povrchního charakteru. Nedotýkají se pouze přímých obětí domácího násilí, ale také širšího okolí, což mohou být členové domácnosti, jako například děti, ale také další rodinní příslušníci, sousedé a další, kteří nesdílí společné obydlí s násilníkem a obětí, ale tato situace se jich může hluboce dotknout. Následky mohou být jak fyzické, tak především psychické, které bývají často obtížněji zvladatelné a také složitěji diagnostikovatelné, než právě ty fyzické, které jsou viditelné na první pohled (hematomy, zlomeniny).

3.1 Stockholmský syndrom

Pro jednodušší pochopení domácího násilí lze v odborné literatuře dohledat pojem Stockholmský syndrom. Nejedná se však o psychiatrickou diagnózu. Tímto termínem je možné objasnit chování, které se vyskytuje u oslabených jedinců, jako v tomto případě – oběti domácího násilí. Jedná se o vytváření emocionální vazby oběti k násilníkovi, která se projevuje kupříkladu obhajováním násilného chování násilníka, i když oběť uvnitř ví, že to není správné. Jedná se o adaptivní reakci na trauma a dlouhodobější stres, kterému je oběť nedobrovolně vystavena. Dochází k setrvávání v nefungujícím partnerském vztahu, neustálému zavděčování se, čímž si vynucuje shovívavost a snahu ochránit svůj život a životy svých dětí. V rámci domácího násilí tento syndrom nabírá větší intenzitu, kterou objasňujeme tím, že se osoby v jedné domácnosti dlouhodobě znají a již v minulosti spolu měli citový vztah. Násilná osoba střídá období agrese a období milosrdné, čímž ještě více podpoří ambivalentní pocity a stěžuje si tím odchod z takového vztahu či domácnosti. Dochází k pomyšlení, že násilník je přece jenom má rád a již se chování nebude opakovat a změní se. Ještě více se do násilníka zamiluje a vzniká nekonečný koloběh domácího násilí. (Vágnerová, 2004)

Stockholmský syndrom byl poprvé definován ve Švédském městě Stockholm, podle kterého nese také název. V roce 1973 se dva pachatelé Jan Erik Olsson a Clark Oderth Olofsson snažili vyloupit Kreditbanku, při které zajali 4 osoby. Následně docházelo k dlouhému 130 dní trvajícimu vyjednávání, po kterém byly tyto osoby propuštěny. U osob zajatých se vyskytli naprosto opačné emoce, než se očekávalo. Pociťovali vděčnost, důvěru vůči osobám, které je zajaly. Vysvětlováno je to prvotním šokem, po kterém si mysleli, že zemřou. Následně však došlo k propuštění, čímž u nich probudili výše zmíněný vděk. Na

toto téma bylo napsáno několik knih, natočen v roce 2020 film a také španělský kriminální seriál La casa de papel, kde se právě tento syndrom objevuje.

3.2 Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatická stresová porucha – zkráceně PTSD z angl.. Posttraumatic Stress Disorder je psychiatrická porucha, která vzniká po traumatické události v minulosti nebo po dlouhotrvajícím chronickému stresu, avšak po splnění dalších podmínek. Například pokud došlo k akutnímu ohrožení života či zdraví a jedinec zažíval pocity bezmoci. (Preis a Vizínová, 1999)

Nejčastěji vzniká PTSD jako následek traumatu dopravních nehod, sexuálního násilí, pokusem vraždy či ublížení na zdraví a dalších násilných trestných činů, nevylučuje domácí násilí. Také se může rozvinout po traumatickém prožitku přírodních katastrof, jako například požár nebo povodeň. Obecně lze říci, že PTSD nastává, pokud člověk, který trauma prožil, nedokáže tuto událost zařadit mezi jiné každodenní zkušenosti.

Častou myšlenku, že se PTSD rozvine u každé osoby, která trauma zažije či je jejím svědkem, můžeme vyvrátit. Porucha je dle statistik diagnostikována ve zhruba 20% případech traumat. Může však vyvolat posttraumatický stres, který však neřadíme mezi duševní poruchy, nýbrž jako očekávaný následek takto závažné situace. (Rothschildová, 2000) U dětí, které zažily trauma ve formě fyzického, nebo sexuálního násilí toto číslo narůstá na cca 33%, což je podstatně vyšší než u dospělých jedinců (Zímová, 2015)

Základním příznakem, kterým PTSD můžeme odhalit, je opakované ožívování v minulosti prožitých traumat tzv. flashbacky nejčastěji při spánku, ale také v jiných situacích. Dále je časté neustálé vyhýbání situacím a pracím, které prožité trauma můžou oživovat. Také může docházet k výbuchům agrese, paniky nebo záchvatům, zvýšené podrážděnosti, či úlekům. U těchto osob dochází k vyššímu sklonu k požívání alkoholických nápojů nebo omamných látek, díky kterým dojde k lehkému utlumení. (Dušek, 2015)

4 ROLE OPRÁVNĚNÝCH ORGÁNŮ PŘI ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Jak je již několikrát výše zmíněno, domácí násilí je celospolečenský závažný problém, který ohrožuje bezpečnost všech osob i sociální rozvoj dětí, které jakémukoliv násilí přihlíží. Pod pojmem oprávněné orgány, si představíme státní instituce a organizace, hrající velkou roli při prevenci, identifikaci, zajišťování právní podpory, ochranných mechanismů a potrestání viníků.

Oprávněné orgány v rámci domácího násilí jsou především orgány činné v trestním řízení (zkráceně OČTŘ) a to soud, státní zástupce a policejní orgán. Policejními orgány jsou myšleny útvary Policie České republiky a řízení o trestných činech policistů útvar Ministerstva vnitra pro inspekční činnost. Jako soud je myšlen podle povahy věci okresní, krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud České republiky. (§ 12, zák. č. 141/1961 Sb.)

OČTŘ jsou povinné náležitě zjistit, zda byl daný čin spáchán, zjistit jeho pachatele a podle zákona mu uložit trestní sankci. Každý z těchto orgánů má specifické pravomoci.

Pomocnou ruku v řešení domácího násilí přikládají také sociální pracovníci a neziskové organizace. Orientují se v podpoře v oblasti krizové intervence, poradenství v právních aspektech, psychologických aspektech, ale i zajišťování dočasného ubytování. Tyto organizace a pracovníci mají snahu kooperovat s policií i soudy hlavně při zajišťování ochrany obětí a při preventivních činnostech. (www.bkb.cz, 2024)

4.1 Policie jako první kontaktní bod

Ve valné většině násilí, konkrétně v naší bakalářské práci hovoříme o násilí domácím, je Policie ČR jako první možností, na kterou se oběti obrací. Prioritní činností je zajistit bezpečí pro ohrožené osoby. Pokud dochází aktuálně teď k násilí ve společné domácnosti, kde je taktéž již přítomna hlídka Policie ČR, je prvotním úkolem toto násilí přerušit a dále tyto osoby uklidnit tak, aby byly schopny komunikovat. Nejlépe tedy každá osoba samostatně, v jiné místnosti či části domu. Násilné osoby jsou schopny komunikovat s ohroženými osobami i za pomoci gest, proto je nezbytné vyhnout se i tomuhle kontaktu, aby nedocházelo k ovlivňování.

Policie má několik možností, jak nadále v dané situaci postupovat. Vždy záleží na každém incidentu, protože každý jeden z nich je jedinečného charakteru. Veškerý postup policejního orgánu je upraven v zákoně č. 273/2008 Sb. a dále v interních metodických pokynech.

Nezbytným krokem je na místě zjistit, zda je zde přítomnost znaků domácího násilí, zjistit četnost podobných incidentů, i když nebyli řešeny policejním orgánem.

Jednou z variant, pokud je situace na místě velmi napjatá a pokud jsou splněny veškeré právní náležitosti, je možnost omezení osobní svobody násilníka, čímž dojde k uklidnění dané situace v tento moment. Nejedná se však o dlouhodobé řešení do budoucnosti.

Další a mezi lidmi dobře známou možností je vykázaní násilné osoby ze společného obydlí. Konkrétní postup Policie ČR v rámci institutu vykázaní je upraven interními akty a závaznými pokyny policejního prezidenta. Vykázání řadíme do oprávnění policisty, což je řízeno § 44 zák. č. 273/2008 Sb.

Samotné vykázaní je velmi zásadní zásah do práv a svobody občana, proto je nezbytné dobře zvážit jeho využití, popřípadě zvolení jiné možnosti, kterou lze situaci uklidnit. Zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb. nijak neupravuje domácí násilí, pouze vymezuje povinnosti a oprávnění v souvislosti s vykázaním. Policista, který vykázaní realizuje je povinen se řídit přiměřeností postupu, která je specifikovaná v § 11 zák. č. 273/2008 Sb. a to následovně. (zák. č. 273/2008 Sb.)

„Policista a zaměstnanec policie jsou povinni

a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma,

b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovést úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,

c) postupovat tak, aby případná zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob neúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.“
(§11 zák. č. 273/2008 Sb.)

Policista má povinnost přijmout oznámení o násilí jak od oběti, tak od případných svědků prostřednictvím tísňové linky 158. Prvním útvarem Policie České republiky, který ve většině případů dorazí na událost spojenou s násilím je hlídka obvodního/místního oddělení. Tato hlídka provádí prvotní šetření ve věci a zajišťuje bezpečnost osob, které by mohly být ohroženy.

Policisté vyhodnocují stupeň ohrožení oběti a na základně zjištěných informací se můžou uchýlit k institutu vykázaní.(dle zák. č. 274/2008 Sb.) Dále se na události může podílet

služba kriminální policie a vyšetřování (SKPV), která vyšetřuje závažnější události spojené s domácím násilím, které zároveň spadají do jejich kompetencí.

4.1.1 Vykázání

Policejní orgán disponuje několika oprávněními. V této práci jsme již zmiňovali jedno z nich, a to vykázání osoby ze společného obydlí. Toto opatření zasahuje do základních práv jednotlivce. Vždy je cíleno proti útočníkovi, který se dopustil nebo aktuálně dopouští domácího násilí, tudíž se jedná o osobu podezřelou. Vykazuje se ze společného místa, které obě osoby sdílí a dále také z blízkého okolí, to znamená např. dodržování nepřiblížování se na 100 m. Tento postup je zakotven v Zákoně o Policii České republiky.

V prvním odstavci §44 je uvedeno odůvodnění následovně: *„Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti. Pokud společně obývaného dítě, považuje se za ohroženou osobu podle této hlavy.“* (§44/1 zák. č. 273/2008 Sb.)

Další postup policie při podezření na domácí násilí vychází mimo jiné z metodického nástroje známého jako SARA DN, který slouží k posouzení rizika dalšího násilného chování. Na základě této analýzy policista vyhodnocuje, zda existuje reálná hrozba opakovaného nebo stupňujícího se útoku na život, zdraví, osobní svobodu nebo lidskou důstojnost. Pokud takové riziko vyhodnotí jako vážné, může rozhodnout o vykázání podezřelé osoby.

Jedna z podmínek vykázání zní následovně: *„Při provádění úkonů souvisejících s vykázáním policista zajistí přítomnost neúčastněné osoby; to neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení.“* (§47 zák. č. 273/2008 Sb.)

Každý případ, u kterého je identifikováno domácí násilí, je zapsán v písemné formě záznamu s danými znaky. Zároveň je policista povinen informovat příslušné intervenční centrum o vydaném opatření. Pokud se v daném obydlí nachází také dítě, je o situaci informován i příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí, jak stanoví § 60 zákona č. 108/2006 Sb.

Osoba, která byla z obydlí vykázána, musí být řádně poučena, ostatně tak, jako při každém úkonu, který je ze strany policie vykonáván. Také obdrží písemné potvrzení o provedení tohoto úkonu. Musí také předat všechny klíče od společného obydlí a vyhnout se veškerému kontaktu s osobou, kterou ohrožuje, a to i mimo samotné bydliště. Vykázaný má možnost vzít si z domu své věci, které bude v následujících dnech nebo měsících užívat. Pokud by na něco zapomněl, pouze jednou se pro věci může vrátit, ale pouze s doprovodem policisty, který musí být dopředu informován.

Taktéž policejní orgán musí pro zajištění dodržování povinností učinit následující: *Policista ve lhůtě 3 dnů od vykázání provede kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázání.*“ (§47/4 zák. č. 273/2008 Sb.)

Po skončení doby platnosti vykázání jsou násilné osobě vráceny klíče od vstupních dveří – ovšem jen tehdy, pokud oběť nepodala návrh na vydání předběžného opatření dle občanského soudního řádu, kterým by bylo možné zákaz návratu soudně prodloužit. Z tohoto důvodu se případně čeká na rozhodnutí soudu. (Interní dokumenty, 2024)

4.2 Soudy a právní ochrana

V České republice je ochrana osob ohrožených domácím násilím zajištěna prostřednictvím souboru opatření v rámci trestního, občanského i sociálně-právního systému. Podstatnou úlohu při řešení těchto případů zastávají soudy, které rozhodují jak o sankcích v trestní rovině, tak o nástrojích ochrany, například formou předběžných opatření. Vedle soudních institucí se na pomoci obětem podílejí také intervenční centra, která se specializují na krizovou podporu a poradenství. (www.bkb.cz, 2024)

4.2.1 Předběžná opatření

Osoby ohrožené domácím násilím mohou samy, nebo za pomoci intervenčního centra či orgánu sociálně-právní ochrany dětí, podat návrh na vydání předběžného opatření k příslušnému okresnímu soudu. Cílem je prodloužit dobu, po kterou má násilná osoba zákaz pobývat ve společném obydlí. Soud o tomto návrhu rozhoduje neodkladně, a to nejpozději do 2 dnů od jeho podání, přičemž posuzuje všechny předložené důkazy.

Při rozhodování soud zohledňuje zejména hrozící nebezpečí a naléhavost situace. Případné stanovení předběžného opatření trvá jeden měsíc, kdy dále může docházet k jeho prodloužení až do nejvýše 6 měsíců. Počátkem je označován den následující, po dni, ve kterém uplynula doba vykázání policejním orgánem. Celkový význam a účinky předběžného

opatření jsou totožné s vykázáním policejního orgánu, avšak mají dlouhodobější charakter. (zák. č. 99/1963 Sb.)

Porušení povinností vyplývajících z předběžného opatření vede k trestní odpovědnosti násilníka podle § 337 zák. č. 40/2009 Sb. – maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, které je mimo jiné odůvodněno takto: „*Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci...*“ (§337 zák. č. 40/2009 Sb.)

4.2.2 Intervenční centra

Intervenční centra (IC) jsou odborná pracoviště zaměřené na ochranu osob, které se staly obětí domácího násilí. Jejich fungování je legislativně upraveno zákonem č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách. V okamžiku, kdy policie rozhodne o vykázání pachatele, je příslušné intervenční centrum automaticky informováno a následně kontaktuje ohroženou osobu, aby jí nabídlo potřebnou odbornou pomoc. (Ševčík a Špaténková, 2011)

Tato centra poskytují obětem krizovou intervenci, právní a sociální poradenství a psychologickou podporu. Pomáhají také s podáním návrhu na vydání předběžného opatření či podnětem k trestnímu stíhání pachatele. Služby intervenčních center jsou zcela zdarma a fungují v každém kraji.

Pokud dojde k vykázání na základě § 44 zákona č. 273/2008 Sb., policie o tomto kroku neprodleně informuje příslušné intervenční centrum. To se poté nakontaktuje, pokud možno co nejrychleji, ale nejpozději do 2 dnů, na oběť a nabídne jí pomoc a možnosti. Komunikace může probíhat osobně, po telefonu nebo online a pracovníci centra poskytnou podrobné informace o dostupných možnostech ochrany a další podpory. (www.bkb.cz, 2023)

V praxi hraje důležitou roli rychlá dostupnost odborné pomoci, a proto intervenční centra často spolupracují s neziskovým sektorem, který nabízí dlouhodobější péči, včetně terapeutických služeb či zajištění azylového ubytování. V rámci celé republiky je provozováno několik těchto center, která společně pokrývají všech 14 krajů. Každé centrum má nepřetržitou telefonickou linku, na kterou se mohou oběti domácího násilí obrátit kdykoliv. Přehled kontaktních údajů jednotlivých intervenčních center lze nalézt na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) nebo Asociace intervenčních center ČR. (www.mpsv.cz, 2024)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ÚVOD DO VÝZKUMU

Výzkum této bakalářské práce se zabývá problematikou domácího násilí v rodinách. Tento společenský problém může mít dlouhodobější fyzické, psychické a sociální důsledky. Důležitou roli hraje především psychicky dobré rozpoložení, které má obrovský vliv na zdraví a celkovou kvalitu života. Především pro nové mladé generace je důležité, aby byly vychovávány ve zdravém vztahu rodiny bez přítomnosti patologických jevů. Právě vztahem mezi prostředím a výchovou se zabývá sociální pedagogika. Proto jsem si zvolil zkoumání tohoto tématu ve spojení s orgány, které mají oprávnění tento problém řešit či jakkoliv pomoci.

Z teoretické části práce víme, že existuje řada právních opatření a institucí, které mají za úkol tento problém řešit. V praxi se lze potkat s tím, že oběti domácího násilí se cítí bezmocně, nebo nemají dostatek odvahy a informací, kde se mohou na pomoc obrátit. Efektivita oprávněných orgánů, jako je policejní orgán, soudy či sociální služby, hrají důležitou roli v procesu pomoci.

5.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem naší bakalářské práce na téma domácí násilí a jeho řešení oprávněnými orgány je:

- **Analyzovat u obětí domácího násilí z České republiky využití pomoci oprávněných orgánů jako je policie, soudy či neziskové organizace a efektivitu jejich reakcí za pomoci dotazníkového anonymního šetření.**

Dílčím cílem je také zjistit:

- **Jaká forma domácího násilí je nejvíce rozšířená**
- **Na jaké věkové skupině je toto násilí nejčastěji páčáno**

Na základě výše stanovených cílů formulujeme hypotézy:

H1: Předpokládáme, že ve větší míře jsou domácím násilím ohroženy ženy než muži.

H2: Předpokládáme, že osobě ohrožené domácím násilím byla uložena ochranná opatření.

H3: Předpokládáme, že osoby ohrožené domácím násilím se ve větší míře obrací na policii než na rodinu.

Tyto cíle umožní komplexně zhodnotit problematiku domácího násilí a přispět k diskusi o možnostech jeho účinnější prevence a řešení.

5.2 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem pro naši bakalářskou práci tvoří osoby, které mají osobní zkušenost s domácím násilím. Jedná se o osoby z České republiky, napříč jednotlivými kraji. Tato skupina lidí byla zvolena z toho důvodu, že právě jejich pohled je klíčový pro zhodnocení efektivity zásahu oprávněných orgánů. Oběti mají přímou zkušenost s jednáním policejního orgánu, sociálních služeb či soudů a mohou tedy objektivně posoudit, zda jim byla poskytnuta dostatečná pomoc a ochrana.

Dalším důvodem pro zvolení těchto respondentů je ten, že hodně dostupných výzkumů je zaměřena na obecnou veřejnost nebo odborníky v této oblasti, ale méně se soustředí na přímé zkušenosti obětí. Cílem je tedy na základě odpovědí identifikovat silné a slabé stránky systému pomoci.

Rozhodli jsme se oslovit respondenty nejen online formou, ale také v papírové podobě ve spolupráci s kolegy napříč jednotlivými kraji. Tyto způsoby distribuce dotazníku umožňují oslovit i ty oběti, které by se jinak do výzkumu nezapojily, a tím rozšířit výzkumný vzorek o cenné výpovědi osob, které si nejsou třeba jisté, jak bezpečně sdílet své zkušenosti na internetu. Spolupráce s kolegy v jiných krajích pak pomohla zajistit širší geografické pokrytí a umožnila získat různorodější odpovědi, které mohou lépe odrážet celkovou situaci v České republice.

5.3 Metoda sběru dat

Pro sběr dat v této studii jsme vybrali metodu anonymního dotazníkového výzkumu, na základě kterého získáme odpovědi od obětí domácího násilí a analyzujeme jejich zkušenosti s řešením oprávněnými orgány. Dotazník je sestaven tak, že zahrnuje uzavřené otázky, umožňující statistickou analýzu, ale i polouzavřené otázky, které respondentům poskytly prostor pro jejich osobní vyjádření. Tento dotazník obsahuje celkem 16 otázek, z nichž je 14 otázek uzavřených. Sběr dat probíhal v období od 1.2.2025 do 31.3.2025, kterého se v celkovém součtu účastnilo 73 respondentů.

Sběr dat probíhal následujícím způsobem. Zvolili jsme online dotazníkové šetření. Tato forma umožnila široký dosah respondentů a zajistila jejich anonymitu, což je při zkoumání citlivých témat, jako je domácí násilí, důležité. Online dotazník byl k dispozici na internetu po předem stanovenou dobu a mohl jej vyplnit kdokoliv, kdo splňoval podmínku osobní zkušenosti s domácím násilím.

Druhým způsobem byl sběr dat pomocí QR kódu s odkazem na elektronický dotazník, který jsem zaslal svým kamarádům a zároveň kolegům, kteří toto následně distribuovali mezi oběti domácího násilí, s kterými přijdou do styku. Tento postup praktikovalo několik mých kolegů v jiných krajích, čímž se podařilo oslovit širší vzorek respondentů a zajistit různorodější data. K dispozici byl samozřejmě i dotazník v papírové podobě, který však nebyl u respondentů využit, jelikož si zvolili raději dotazník v elektronické podobě.

Obě metody sběru dat byly namyšleny tak, aby zachovaly anonymitu respondentů a zajistily maximální možnou pravdivost odpovědí. Kombinace tohoto šetření umožnila oslovit co nejširší spektrum obětí domácího násilí a získat relevantní údaje, které budou dále analyzovány a vyhodnoceny v praktické části této práce.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

V této kapitole předkládám výsledky kvantitativního dotazníkového výzkumu, které byly analyzovány a vyhodnocovány. Prezentace výsledků je ve formě grafů a následně pomocí slovního popisu v pořadí, které je stejné jako v dotazníku.

6.1 Vyhodnocení dotazníku

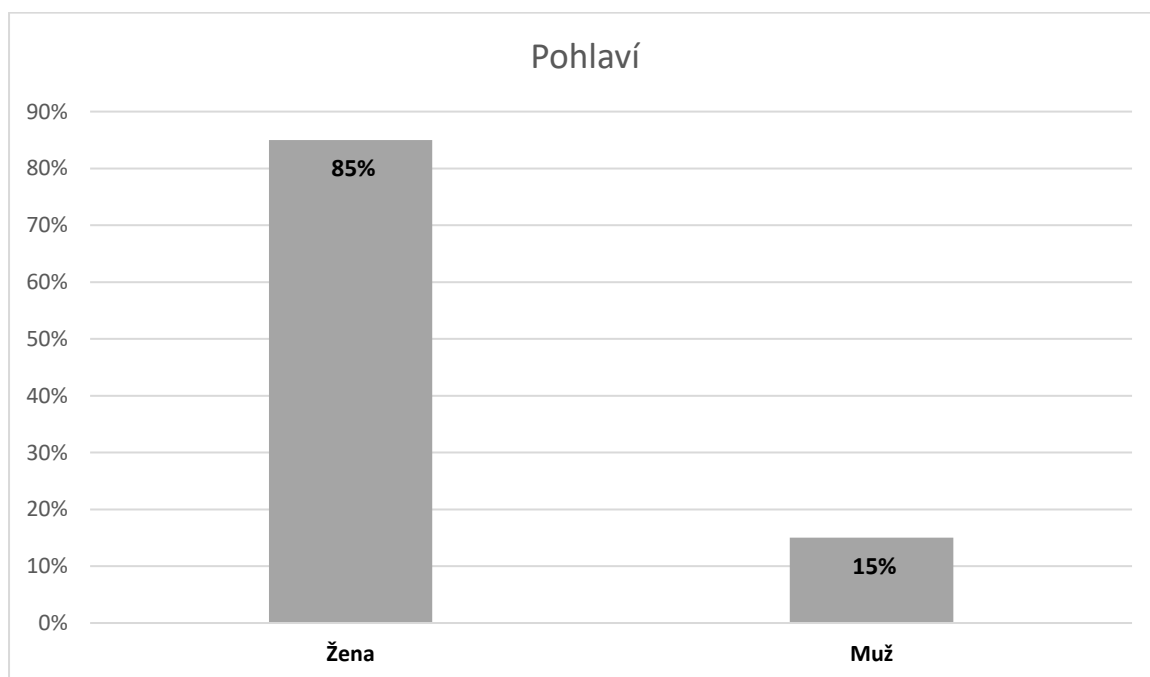
Otázka č. 1: Jaké je vaše pohlaví?

Tato otázka byla položena s cílem zjistit základní demografické údaje respondentů, konkrétně pohlaví, a to v kontextu jejich zkušeností s domácím násilím. Pohlaví obětí domácího násilí je zásadní pro analýzu, protože zkušenosti mužů a žen mohou být odlišné, a to jak z hlediska samotného násilí, tak i v souvislosti s reakcemi oprávněných orgánů.

Z výsledků této otázky vyplývá následující. Z celkového počtu 73 respondentů odpovědělo 62 respondentů, že jejich pohlaví je ženské, což tvoří 85%. Zbýlých 11 respondentů odpovědělo, že jejich pohlaví je mužské, což tvoří 15% z celkového výzkumného souboru.

Z těchto údajů je zřejmé, že většina respondentů tvoří ženy. Tento výsledek odpovídá statistickým údajům, které ukazují, že ženy jsou častěji oběťmi domácího násilí než muži.

Graf 1 – Pohlaví respondentů

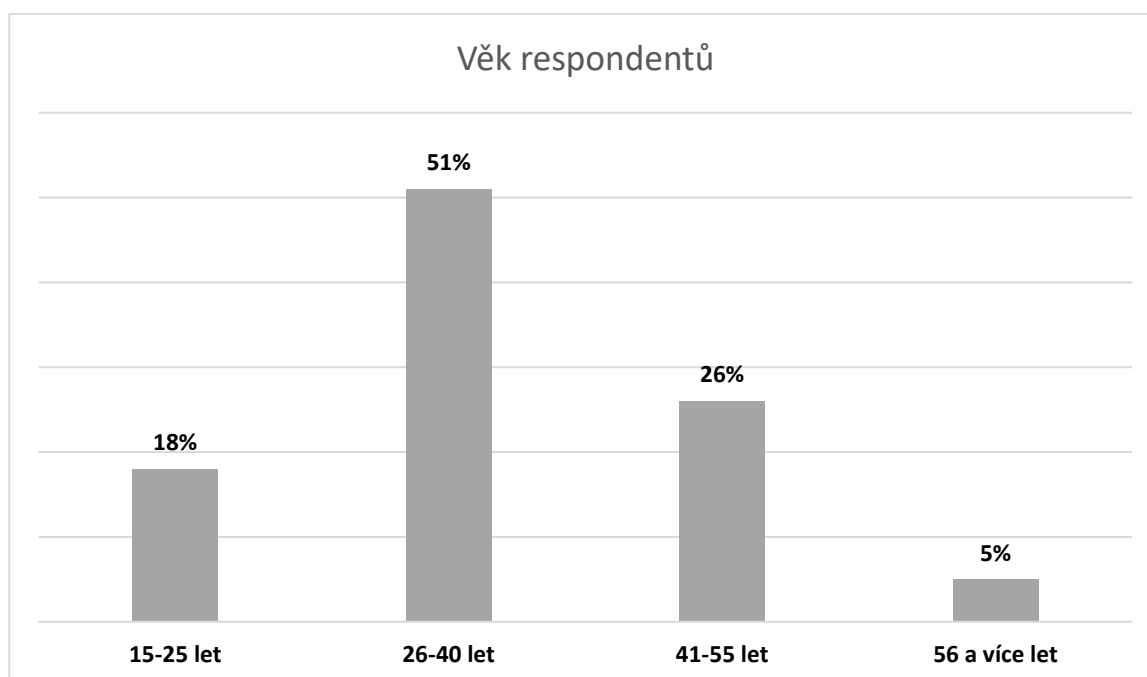
(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 2: Jaký je váš věk?

V kontextu tohoto výzkumu lze věkové rozložení respondentů interpretovat s ohledem na možné souvislosti mezi věkem a zkušeností s domácím násilím.

Z celkového počtu 73 respondentů největší skupinu tvořily osoby ve věku 26–40 let, kterých bylo 37 (51 %). Tato věková kategorie může být více ohrožena domácím násilím z důvodu aktivního rodinného a partnerského života. Dalších 19 osob (26%) spadalo do věkové skupiny 41–55 let, což naznačuje, že domácí násilí není omezeno pouze na mladší věkové kategorie, ale může přetrvávat i v pozdějších životních fázích. Skupinu 15–25 let tvořilo 13 respondentů (18%), což může zahrnovat mladé dospělé v prvních partnerských vztazích nebo osoby, které zažily násilí v rodinném prostředí. Nejmenší zastoupení měla kategorie 56 a více let, kde odpovíděly pouze 4 osoby (5 %), což může souviset s menší ochotou starších obětí o svých zkušenostech hovořit nebo s nižší dostupností pomoci v této věkové skupině.

Tato data naznačují, že domácí násilí se vyskytuje napříč věkovými kategoriemi, přičemž nejvíce zasaženou skupinou jsou lidé ve věku 26–40 let.

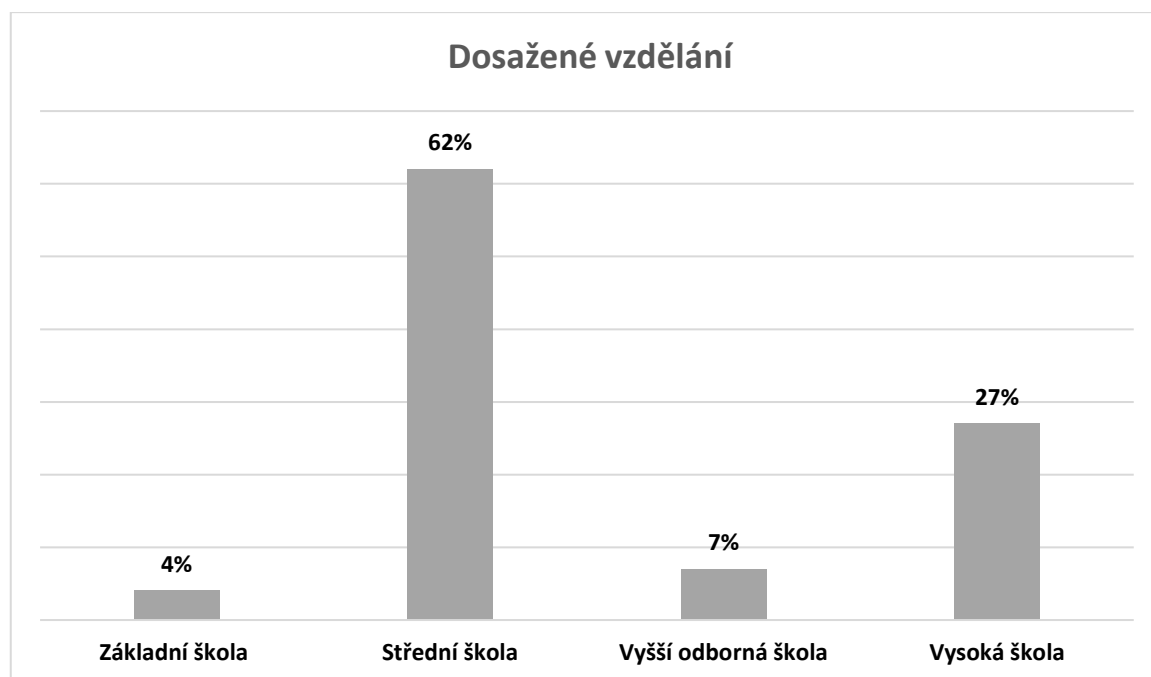
Graf 2 – Věk respondentů

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 3: Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Největší skupinu tvořily osoby se středoškolským vzděláním, kterých bylo **45** (62%). Druhou nejpočetnější skupinou byli respondenti s vysokoškolským vzděláním, kterých bylo **20** (27%). Přestože se často předpokládá, že vyšší vzdělání může být ochranným faktorem, tato data ukazují, že domácí násilí se vyskytuje i mezi vysokoškolsky vzdělanými osobami. Pouze 5 respondentů (7 %) uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání vyšší odbornou školu, což naznačuje menší zastoupení této kategorie. Nejmenší skupinu tvořili respondenti se základním vzděláním, kteří byli pouze 3 (4%).

Z výsledků tohoto šetření lze tedy konstatovat, že domácí násilí postihuje osoby napříč různými úrovněmi vzdělání, přičemž nejčastěji jsou mezi oběťmi osoby se středoškolským vzděláním.

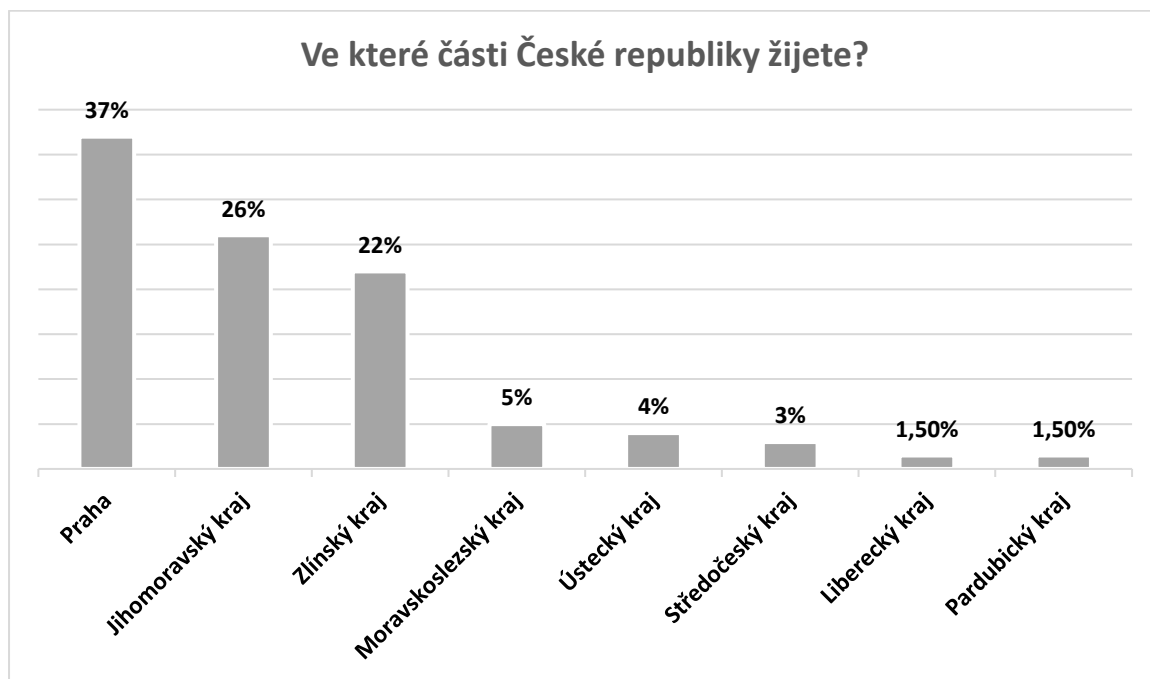
Graf 3 – Dosažené vzdělání

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 4: Ve které části České republiky žijete?

Nejvíce respondentů žije v Praze, celkově 27 respondentů (37%). Druhou nejpočetnější skupinu tvořili respondenti z Jihomoravského kraje, odkud pocházelo 19 osob (26%). Dalších 16 respondentů (22%) uvedlo, že žije ve Zlínském kraji. Z Moravskoslezského kraje pocházeli 4 respondenti (5%) a z Ústeckého kraje odpověděli 3 respondenti (4%). Nejméně zastoupenými kraji byly Středočeský (2 respondenti, 3%), Liberecký (1 respondent, 1,5%) a Pardubický kraj (1 respondent, 1,5%).

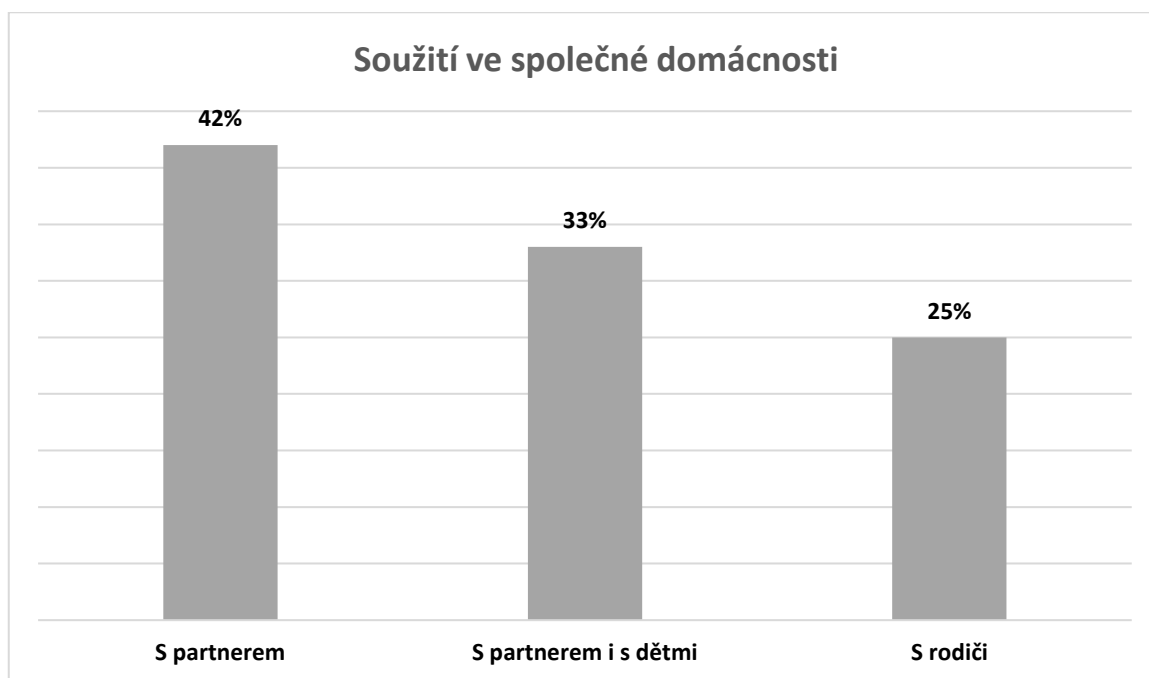
Z těchto údajů vyplývá, že největší část respondentů pochází z větších měst a regionů s lepší dostupností služeb pro oběti domácího násilí, zatímco z některých krajů byla účast na výzkumu minimální.

Graf 4 – Původ respondentů

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 5: S kým žijete ve společné domácnosti?

Nejvíce respondentů, konkrétně 31 osob (42%), uvedlo, že žijí pouze s partnerem. Dalších 24 respondentů (33%) uvedlo, že žijí s partnerem i s dětmi. Poslední skupinu tvořilo 18 respondentů (24,6 %), kteří uvedli, že ve společné domácnosti žijí s rodiči.

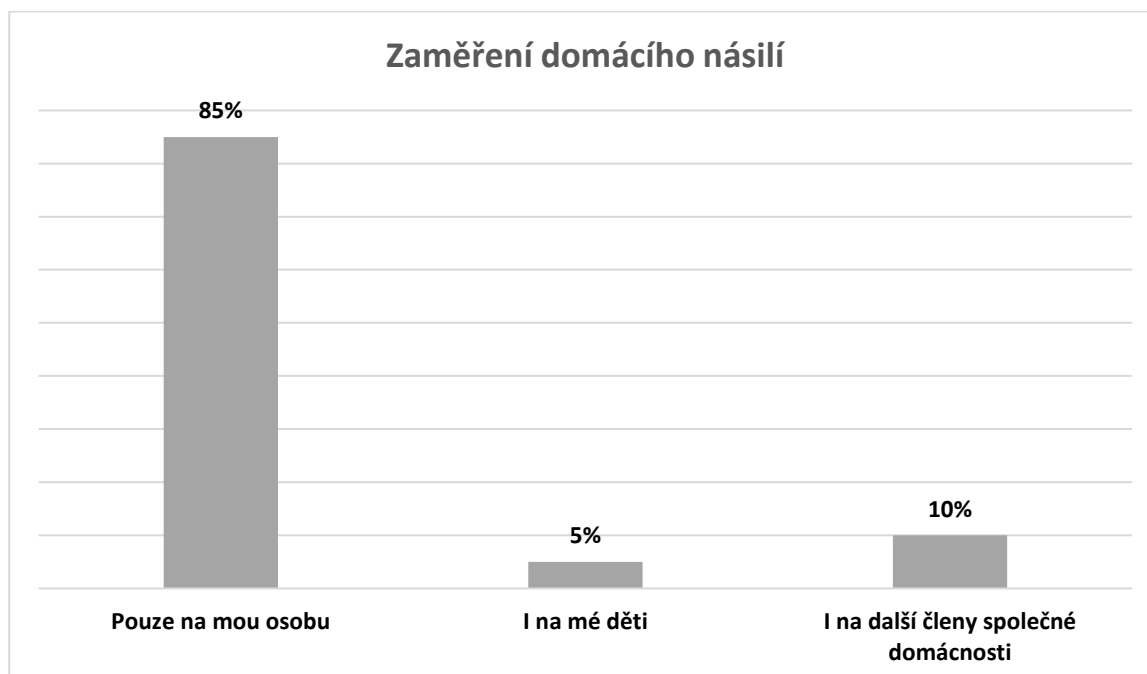
Graf 5 – Soužití ve společné domácnosti

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 6: Bylo domácí násilí, které jste zažili, zaměřeno pouze na Vás nebo i na jiné členy společné domácnosti?

Na otázku odpověděla většina respondentů, to je 62 osob (85%), že domácí násilí bylo mířeno pouze na ně samotné. Další 4 respondenti (5%) uvedli, že domácí násilí bylo zaměřeno jak na ně samotné, tak i na jejich děti. Zbylých 7 respondentů (10%) odpovědělo, že domácí násilí bylo zaměřeno i na další členy společné domácnosti, což zahrnuje například rodiče či jiné příbuzné, kteří žijí ve společné domácnosti.

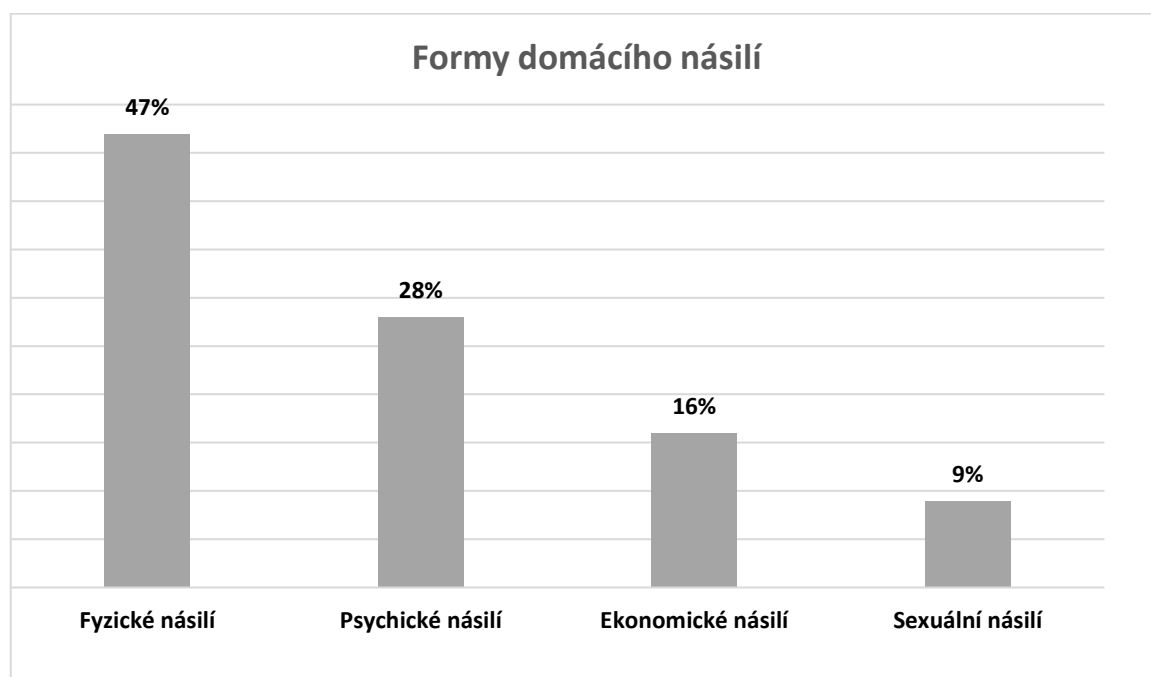
Graf 6 – Zaměření domácího násilí

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 7: V jaké formě domácí násilí nejčastěji probíhalo?

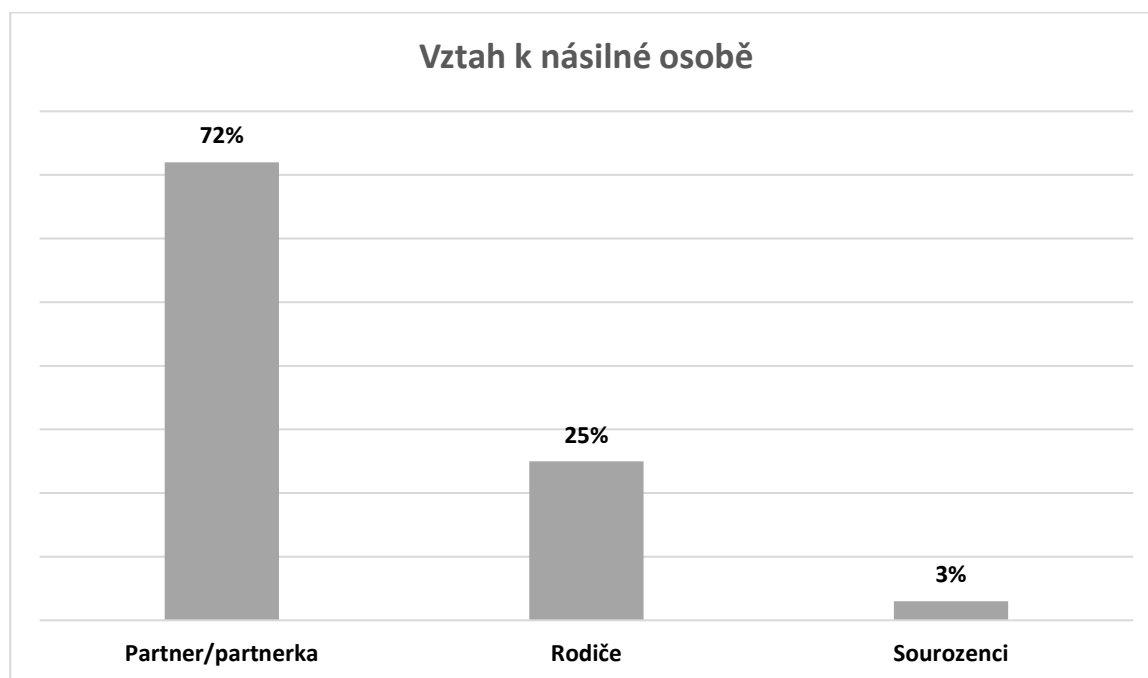
Na otázku bylo zaznamenáno celkem 103 odpovědí od celkového počtu 73 respondentů. Z toho vyplývá, že respondenti mohli volit kombinaci více odpovědí najednou. Z odpovědí se dozvídáme, že fyzické násilí bylo zodpovězeno ve 47%, následuje psychické násilí ve 28%, ekonomické násilí v 16% a nejméně bylo voleno sexuální násilí v 9%.

Graf 7 – Formy domácího násilí

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 8: Jaký je váš vztah k osobě, která násilí provádí/prováděla?

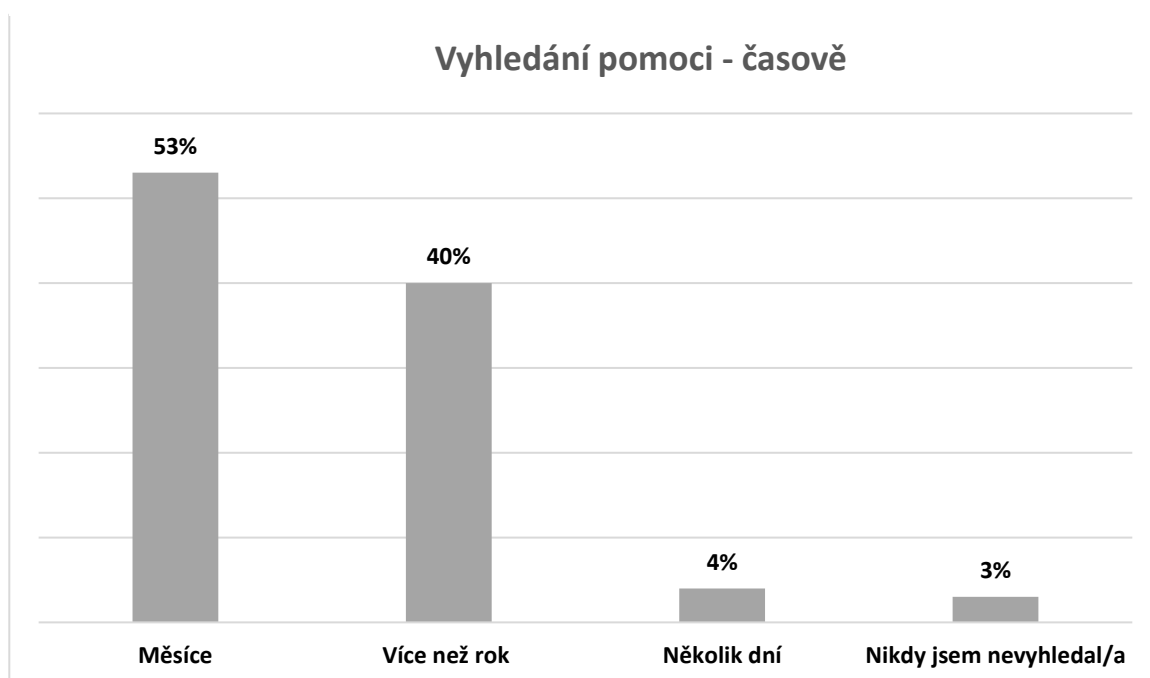
Na tuto otázku odpovědělo nejvíce respondentů to, že násilí páchal partner/partnerka, celkem tedy 53 odpovědí (72%). Dalších 18 odpovědí (25%) označilo jako původce násilí rodiče. Nejmenší podíl, pouze 2 odpovědi (3%) připadá na sourozence.

Graf 8 – Vztah k násilné osobě

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 9: Jak dlouho trvalo, než jste poprvé vyhledal/a pomoc?

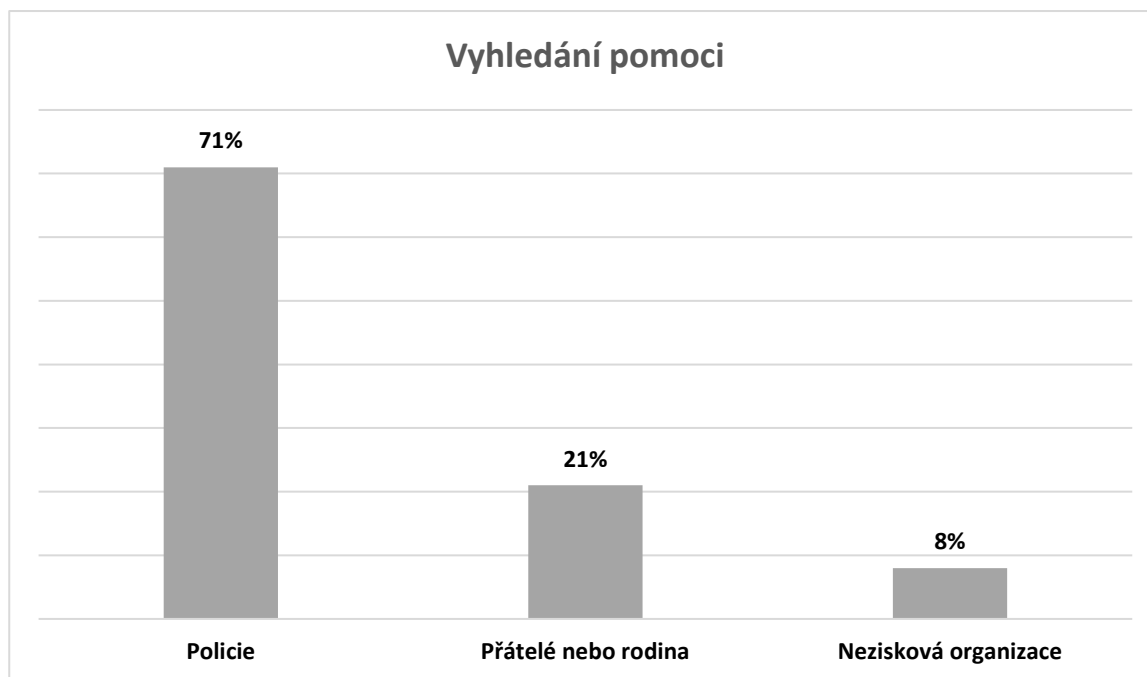
Na tuto otázku nejvíce respondentů odpovědělo možnost, že pomoc vyhledali po několika měsících. Celkově 39 odpovědí (53%). Dalších 29 odpovědí (40%) označilo, že pomoc hledali až po více než roce. Pouze 3 respondenti (4%) uvedli, že pomoc vyhledali během několika dní. Nejmenší počet, tedy 2 respondenti (3%) uvedli, že pomoc nikdy nevyhledali. Dále byla možnost v dotazníku zvolit odpověď, že vyhledali pomoc okamžitě, což nezvolil ani jeden respondent.

Graf 9 – Vyhledání pomoci (časově)

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 10: Kdo vám pomohl nebo koho jste kontaktovali?

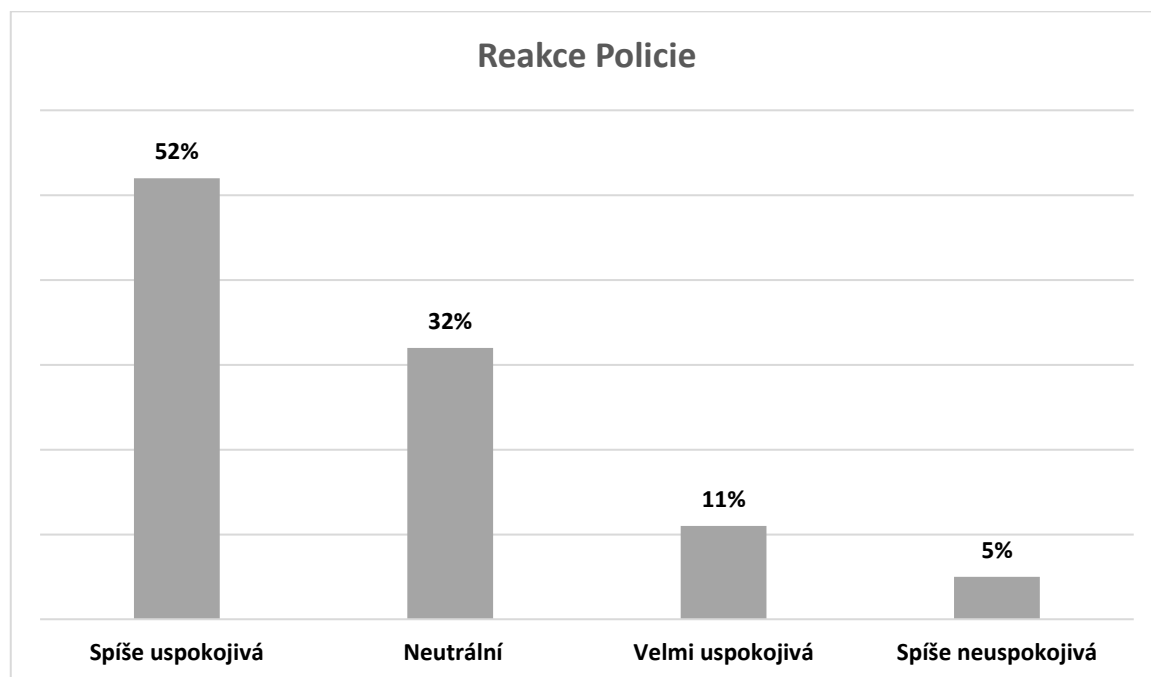
Na otázku bylo celkem zaznamenáno 89 odpovědí od celkového počtu 73 respondentů. Z toho vyplývá, že respondenti mohli volit kombinaci více odpovědí najednou. Z dat lze vyčíst, že nejčastěji volená odpověď byla, že respondenti kontaktovali Policii a to celkem 63x (71%). Odpověď přátelé nebo rodina byla volena ve 21%. Nejmenší počet, to je 8%, směřoval k odpovědi nezisková organizace.

Graf 10 – Vyhledání pomoci

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 11: Pokud jste kontaktovali Policii, jak byste zhodnotili jejich reakci?

V předchozí otázce č. 10 byli respondenti dotazováni, jestli vyhledali mimo jiné pomoc Policie. V této otázce měli odpovídat na to, jaká tato reakce byla.. Odpovídali pouze ti, kteří v předchozí otázce jako odpověď zaškrtnuli právě Policie. Celkem tedy odpovídalo 63 respondentů. 33 z nich (52%) uvedlo odpověď „spíše uspokojivá“. Neutrální zkušenost s reakcí Policie popsalo 20 respondentů (32%). Velmi uspokojivou odpověď zvolilo 7 respondentů (11%), zatímco spíše neuspokojivou reakci uvedli 3 respondenti (5%). Poslední možnost „velmi neuspokojivá“ nezvolil žádný respondent.

Graf 11 – Reakce Policie

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 12: Pokud reakce Policie nebyla dostatečně efektivní, jaké další opatření či řešení byste navrhoval/a?

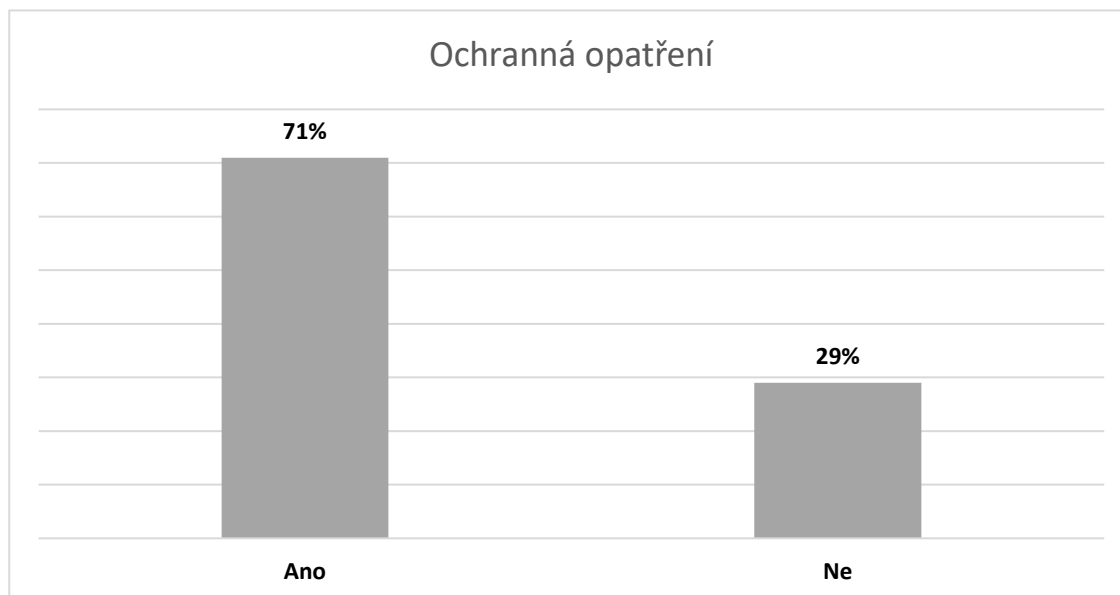
Na tuto otázku respondenti odpovídali zcela otevřenou formou možnosti odpovědi, kdy jejich konkrétní odpovědi uvádím níže. Celkem odpovědělo 5 respondentů.

1. Myslím si, že efektivita je úměrná zákonům.
2. Nedokáži říct konkrétně, ale cokoliv, co by urychlilo celkovou situaci.
3. Přísnější opatření, rychlejší reakce, lepší spolupráce s organizacemi.
4. Snížit časové prodlevy, dlouhé čekání na nějakou reakci.
5. Více tlačit na dotýčnou ohledně vyhoštění a udání toho člověka.

Otázka č. 13: Byla vám na základě vaší situace nařízena nějaká ochranná opatření?

Na tuto otázku bylo možné zvolit 2 odpovědi. První odpověď „ano“ zvolilo 52 respondentů (71%). Možnost „ne“ uvedlo 21 respondentů (29%)

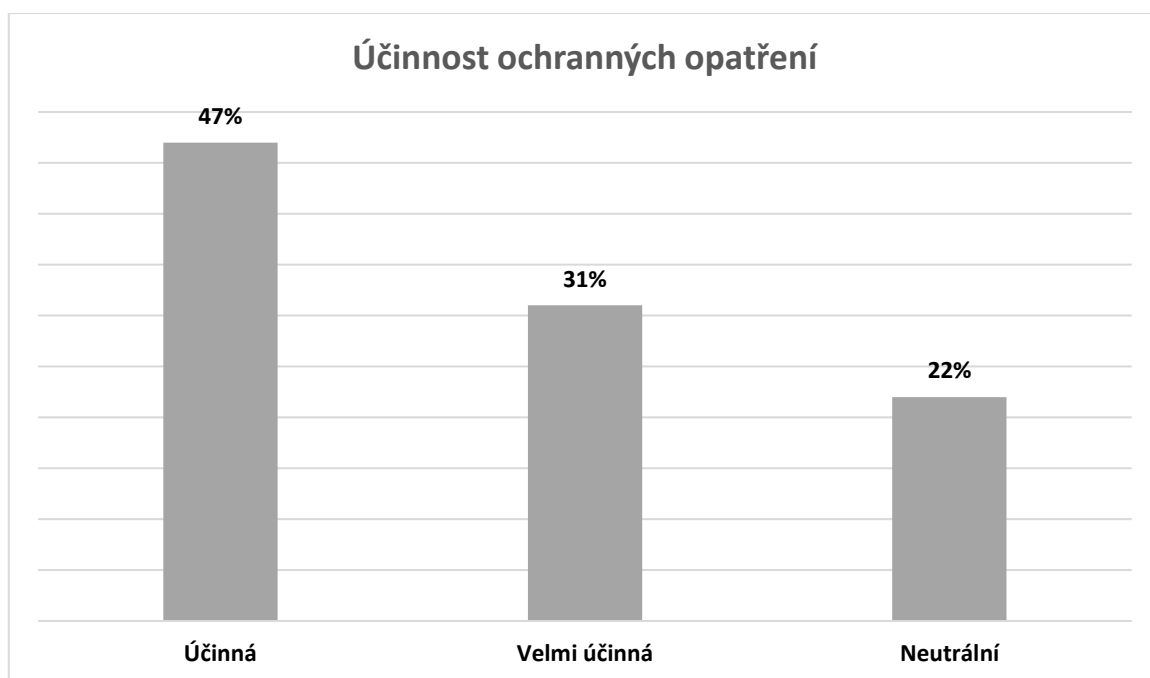
Graf 12 – Ochranná opatření

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 14: Jak hodnotíte účinnost ochranných opatření?

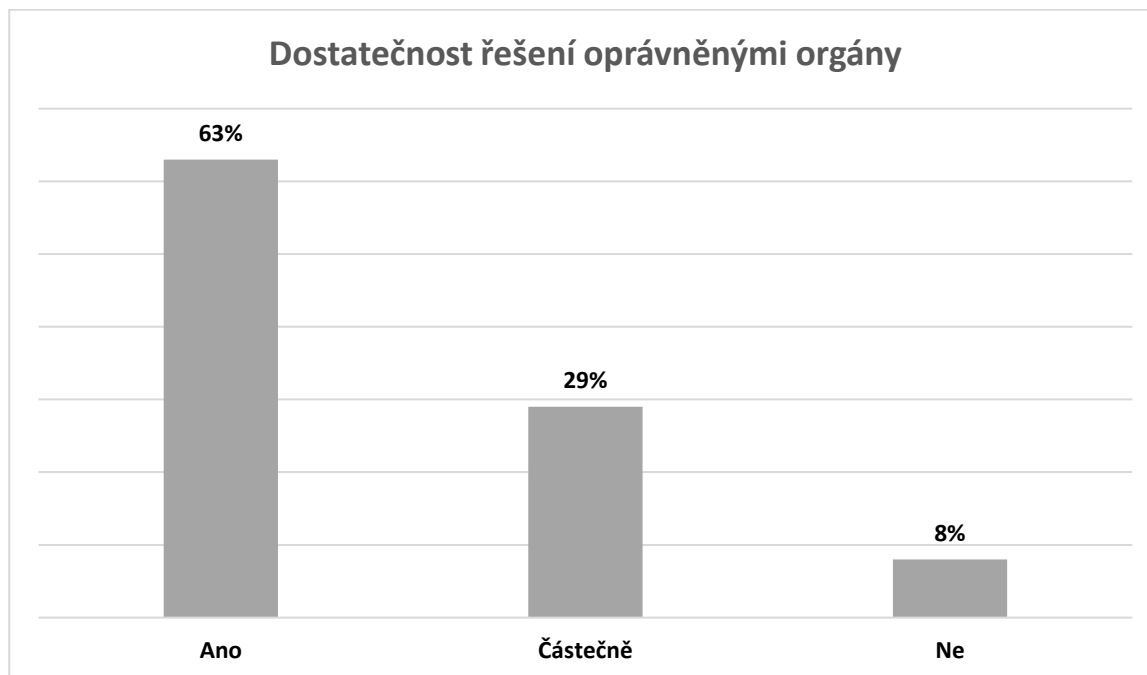
Na tuto otázku měli odpovědět pouze ti respondenti, kteří v předchozí otázce, zda jim bylo nařízeno nějaké ochranné opatření, uvedli odpověď „ano“. Odpovědělo 59 respondentů. Odpověď, že účinnost ochranných opatření hodnotí jako účinná, odpovědělo 28 respondentů (47%). Jako velmi účinná (zabránila dalšímu násilí), odpovědělo 18 respondentů (31%). Neutrální (nejsem si jist/a, zda pomohlo) zvolilo 13 respondentů (22%). Možnost „neúčinná (násilí pokračovalo)“ nezvolil žádný respondent.

Graf 13 – Účinnost ochranných opatření

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 15: Cítíte, že byla vaše situace dostatečně řešena oprávněnými orgány?

Na tuto otázku odpovídalo všech 73 respondentů. Nejčastěji byla volena odpověď „ano“ v celkovém počtu 46 odpovědí (63%). Následovala odpověď „částečně (některé aspekty byly vyřešeny, některé ne)“ ve 21 případech (29%). Možnost „ne“ byla zodpovězena 6x (8%).

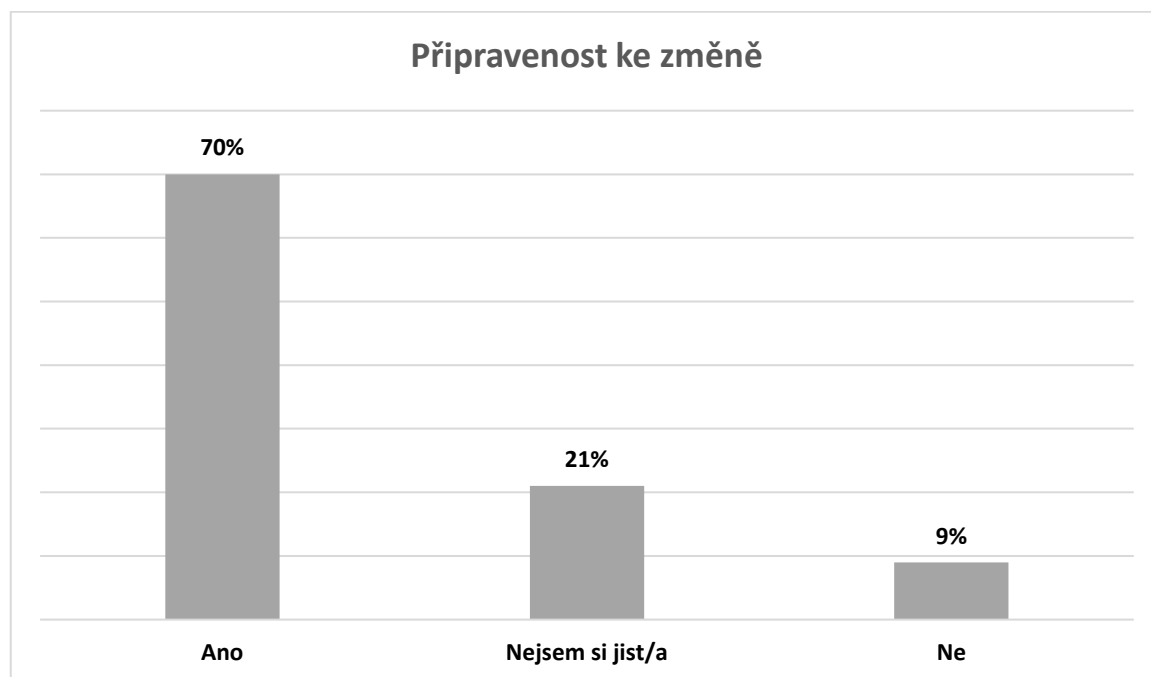
Graf 14 – Dostatečnost řešení oprávněnými orgány

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 16: Pokud jste aktuálně v situaci domácího násilí, jste připraven/a na změnu?

Na tuto otázku odpovídalo 73 respondentů. 51 z nich (70%) uvádí, že aktuálně jsou na změnu připraveni. 15 respondentů (21%) si není jistá a není připraveno na změnu celkem 7 respondentů (9%).

Graf 15 – Připravenost ke změně

(Zdroj: vlastní)

Otázka č. 17: Co by měly podle vás oprávněné orgány udělat lépe při řešení domácího násilí?

Na tuto otázku respondenti odpovídali zcela otevřenou formou možnosti odpovědi, kdy jejich konkrétní odpovědi uvádím níže. Celkem odpovědělo 10 respondentů.

1. Být více empatičtí.
2. Dostupnější psychologická a právní pomoc.
3. Měli by pomoci řešit bydlení na přechodnou dobu. Násilník se po případném vykazání vrátí do rodinného prostředí a situace se zpravidla opakuje.
4. Nemám konkrétní výhrady.
5. Nevím.
6. Reagovat o něco rychleji.
7. Trochu zrychlit reakce.
8. Vše bylo dle mě v pořádku. Byla jsem spokojena.
9. Zaobírat se případem do větší hloubky.
10. Zvýšit empatii.

7 INTERPRETACE DAT

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo analyzovat, jak oběti domácího násilí v České republice využívají pomoc oprávněných orgánů, jako jsou Policie ČR, soudy či neziskové organizace, a posoudit efektivitu jejich reakcí. K naplnění tohoto cíle bylo využito kvantitativní dotazníkové šetření mezi osobami, které mají přímou zkušenost s domácím násilím. Dílčími cíli pak bylo zjistit, jaká forma domácího násilí je nejrozšířenější a na jaké věkové skupině je toto násilí nejčastěji páčeno. Výsledky výzkumu tak umožňují komplexní pohled na problematiku domácího násilí z perspektivy samotných obětí a poskytují východiska pro jeho účinnější prevenci a řešení.

Na základě cílů byly stanoveny tři hypotézy.

H1: Předpokládáme, že ve větší míře jsou domácím násilím ohroženy ženy než muži. -

Tento předpoklad byl ověřován na základě odpovědí získaných z dotazníkové otázky číslo 1. Zde bylo zjištěno, že respondenti nejčastěji uváděli, že jejich pohlaví je žena a to celkem v 62 případech z celkových 73, což tvoří 85%. Zbýlých 11 respondentů (15%) uvedlo, že jejich pohlaví je muž. Tyto údaje ukazují, že s velkou převahou jsou oběti domácího násilí ženy. Na základě výše uvedeného zjištění můžeme tuto hypotézu přijmout.

H2 Předpokládáme, že osobě ohrožené domácím násilím byla uložena ochranná opatření. -

Tento předpoklad byl ověřován na základě odpovědí získaných z dotazníkové otázky číslo 14. Zde bylo zjištěno, že nejvíce respondentů (71%), celkem tedy 52 uvedlo, že na základě vyhodnocení jejich situace jim byla policejním orgánem či jiným oprávněným orgánem nařízeno ochranné opatření. Zbýlých 21 respondentů (29%) uvedlo, že jim nebylo nařízeno žádné ochranné opatření. Tyto údaje ukazují, že ve většině případů je obětí domácího násilí ochranné opatření uloženo, nejčastěji tedy můžeme hovořit o vykázání. Na základě výše uvedeného zjištění můžeme tuto hypotézu přijmout.

H3: Předpokládáme, že osoby ohrožené domácím násilím se ve větší míře obrací na policii než na rodinu. –

Tento předpoklad byl ověřován na základě odpovědí získaných z dotazníkové otázky číslo 10. Bylo zjištěno, že v případě potřeby se oběti domácího násilí obrací nejčastěji na policejní orgán. Toto bylo zodpovězeno celkem v 71% všech odpovědí. Rodinu či přátele oběti domácího násilí uvedly jako odpověď ve 21%. Z výsledků lze zjistit, že pokud dojde ve společné domácnosti k násilí, nejčastěji oběť o pomoc požádá policii, jako třeba voláním na tísňovou linku 158, kdy policie je jako první na místě události a

následně na místě řídí další postup. Na základě výše uvedeného zjištění můžeme tuto hypotézu přijmout.

Další výsledky zobrazují, že ve většině případů násilí páchal jejich partner nebo partnerka, častými pachateli však byli také rodiče a v menší míře sourozenci. To naznačuje, že domácí násilí se často odehrává v úzkých rodinných vztazích, kde může být pro oběti obtížné se z této situace vymanit.

Velká část obětí se rozhodla vyhledat pomoc až po několika měsících, přičemž mnoho z nich čekalo i déle než rok. Jen velmi malý počet osob se rozhodl jednat okamžitě. Tento fakt poukazuje na přetrvávající bariéry v hledání pomoci, jako je strach z pachatele, stud, obavy z nedůvěry okolí nebo neinformovanost o dostupných službách. Nejčastěji se oběti obracely na policii, avšak často využívaly i podporu rodiny a přátel. Neziskové organizace byly kontaktovány jen zřídka, což může souviset s nízkou informovaností o jejich existenci nebo s nedostatečnou dostupností jejich služeb.

Z hodnocení reakce policie vyplynulo, že mnoho obětí ji označilo jako spíše uspokojivou či neutrální, ale jen menší část ji hodnotila jako velmi uspokojivou. To ukazuje na prostor pro zlepšení v přístupu policistů k obětem a nutnost posílení jejich odborné přípravy v této oblasti.

Na základě těchto zjištění je nutné zaměřit se na konkrétní opatření, která by pomohla zlepšit situaci obětí domácího násilí. Vzhledem k tomu, že většina obětí odkládá vyhledání pomoci, je zásadní rozšířit informovanost o dostupných službách a možnostech podpory. Je vhodné zaměřit preventivní opatření na místa, kde by se oběti mohly o pomoci dozvědět nenásilnou formou, například prostřednictvím informačních materiálů v ordinacích lékařů, na úřadech práce či v poradenských centrech, což se částečně již někde děje, ale ne v příliš hojné míře.

Dále je nutné posílit školení policistů, aby byl jejich přístup k obětem nejen profesionální, ale také empatický a podporující. Je také důležité více zapojit neziskové organizace a propojit je s policií a sociálními službami. Mohla by být například vytvořena jednotná databáze pomoci, ke které by měly přístup všechny relevantní instituce, což by obětem usnadnilo nalezení vhodné podpory. Policie by měla obětem nejen předávat informace o možnostech pomoci, ale také aktivně poskytovat kontakty na odborníky z neziskových organizací a psychologických poraden. Vzhledem k tomu, že značná část obětí hodnotila

reakci policie jen jako neutrální či spíše uspokojivou, bylo by vhodné zavést mechanismy zpětné vazby, například možnost anonymního hodnocení postupu policistů. To by umožnilo identifikovat slabá místa v přístupu k obětem a efektivně zlepšovat policejní postupy.

Dále bylo zjištěno, že u většiny, to je konkrétně zde u 52 respondentů, bylo nařízeno nějaké ochranné opatření. Tito respondenti následující otázkou uvedli celkem v 78%, že nařízení ochranného opatření bylo velmi účinné nebo účinné. Pouze 22% respondentů uvedlo, že toto opatření je dle jejich pohledu neutrální. To znamená, že si nejsou jisti, zda pomohlo. To, že by ochranná opatření nefungovala vůbec, neuvedl ani jeden respondent, tudíž toto vyhodnocení můžeme brát velmi pozitivně. Vyplývá nám, že pokud už nějaké opatření nařízeno je, většinou jsou s ním oběti domácího násilí v rámci možností spokojeni a hodnotí jej kladně.

Celkově lze říci, že výsledky výzkumu ukazují na potřebu nejen zlepšení dostupnosti pomoci a prevence domácího násilí, ale také na potřebu efektivnější spolupráce mezi jednotlivými institucemi, které se touto problematikou zabývají. Klíčové je posílit odbornou podporu pro oběti, zajistit rychlejší a citlivější reakce oprávněných orgánů a rozšířit informovanost tak, aby oběti věděly, kam se mohou obrátit v případě potřeby.

ZÁVĚR

Domácí násilí je bohužel realitou, se kterou se setkává mnoho lidí, a to napříč všemi společenskými vrstvami. Nejde jen o fyzické napadení, ale i o psychické týrání, ekonomickou kontrolu nebo sexuální násilí. Přestože v České republice existují zákony a instituce, které mají obětem pomáhat, ne vždy je jejich pomoc snadno dostupná nebo dostatečně rychlá.

Cílem této práce bylo ukázat, jak domácí násilí funguje, jaké má dopady a hlavně jak se s ním v naší společnosti bojuje. V teoretické části jsem rozebral různé podoby domácího násilí, jeho příčiny a důsledky, ale také roli policie, soudů a dalších organizací, které obětem pomáhají. Praktická část se zaměřila na skutečné zkušenosti obětí – jak vnímají práci těchto institucí a s čím se nejčastěji setkávají při hledání pomoci.

Z práce dle mého názoru vyplývá, že oběti často čelí nejen samotnému násilí, ale i mnoha dalším překážkám. Strach, stud, ekonomická závislost nebo nedostatek informací o možnostech pomoci je často drží v bludném kruhu, ze kterého je těžké uniknout. I když policie a soudy mají nástroje, jak situaci řešit, ne vždy obětem pomohou tak, jak by potřebovaly. Někdy chybí rychlá reakce, jindy důslednost ve vymáhání opatření na ochranu obětí.

Dále lze z práce shrnout to, že samotná represe nestačí – tedy jen potrestání pachatele problém nevyřeší. Mnoho lidí totiž ani neví, na koho se obrátit, nebo mají pocit, že jim nikdo nepomůže. Je důležité, aby se o tomto problému více mluvilo, aby oběti věděly, že nejsou samy, a aby se nebály požádat o pomoc.

I když už naše společnost vnímá domácí násilí jinak než před lety a existuje více možností pomoci, stále je co zlepšovat. Lepší spolupráce mezi policií, soudy a sociálními službami, rychlejší reakce na podněty obětí a větší dostupnost krizové pomoci jsou jen některé z věcí, které by mohly situaci změnit k lepšímu.

Tato práce měla ukázat nejen to, jak systém pomoci obětem funguje, ale také to, kde má mezery a co by se dalo změnit. Domácí násilí není jen „problém za zavřenými dveřmi“. Týká se nás všech, a pokud chceme, aby se situace zlepšila, musíme o něm mluvit, vzdělávat se a aktivně pomáhat těm, kteří se v něm ocitli.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

BLATNÍKOVÁ, Šárka; FARIDOVÁ, Petra; ZEMAN, Petr. *Násilná sexuální kriminalita - téma pro experty i veřejnost*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014, ISBN 978-80-7338-143-1.

CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Praha: Aleš Čeněk s.r.o., 2020, ISBN 978-80-7380-806-8.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila; MACHÁČKOVÁ, Radka a VITOUŠOVÁ, Markéta. *Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích : studie*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. ISBN 8086284190.

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Sociální práce s oběťmi násilí v rodině. In MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi. Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, s. r. o., 2005. S 227-249. ISBN 80-7367-002-X.

DALIGAND, Liliane. *Násilí v partnerských vztazích*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0718-4.

DUŠEK, Karel a VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, Alena. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. 2., přepracované vydání. Psyché. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4826-9.

HANUŠOVÁ, Vlasta. Terapie akutního neklidu a agrese. Online. *Psychiatrie pro praxi*. 2008. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2008/04/05.pdf>. [cit. 2025-04-06].

HESS, Ladislav. Online. 2015. Dostupné z: <https://www.remedia.cz/rubriky/prehledy-komentare-nazory-diskuse/date-rape-drugs-farmakologicka-modifikace-zenskeho-sexualniho-chovani-aneb-o-amoroznim-chovani-afrodiziakach-a-tzv-date-rape-drugs-7378/>. [cit. 2025-04-10].

HIRIGOYEN, Marie-France. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0994-9.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: vědecký výzkum a analyzování, statistické metody, výhody a nevýhody kvantitativního přístupu, měření v pedagogickém výzkumu, metody zpracování výsledků, sběr dat : základy kvantitativního výzkumu*. Pedagogika. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KONRÁD, Zdeněk a BANGO, Dezider. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-241-6.

KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

MATOUŠEK, Oldřich; KODYMOVÁ, Pavla a KOLÁČKOVÁ, Jana. *Sociální práce v praxi: specifikace různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2012. ISBN 9788073678180.

MATÝS, Jaroslav. *Agresivita v dětství a její souvislosti - Léky ano, nebo ne...?* [online]. [cit. 6.4.2025]. Dostupné z: <https://www.solen.cz/pdfs/psy/2009/01/14.pdf>

PONĚŠICKÝ, Jan. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-593-0.

PREISS, Marek a VIZINOVÁ, Daniela. *Psychické trauma a jeho terapie (PTSD): psychologická pomoc obětem válek a katastrof : /PTSD*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-284-X.

ROTHSCHILD, Babette. *The body remembers: the psychophysiology of trauma and trauma treatment*. New York: W. W. Norton & Company, c2000. ISBN 0-393-70327-4.

ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009. ISBN 978-80-7013-502-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vydání třetí, rozšířené. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-802-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-0956-0.

VOŇKOVÁ, Jiřina a HUŇKOVÁ, Markéta. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: ProFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Bílý kruh bezpečí. Online. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>. [cit. 2025-04-13].

Cestu z ekonomického násilí otevírá finanční gramotnost. Online. 2023. Dostupné z: <https://rovnaodmena.cz/cestu-z-ekonomickeho-nasili-otevira-financni-gramotnost/>. [cit. 2025-04-10].

Ministerstvo práce a sociálních věcí. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/>. [cit. 2025-04-13].

Světová zdravotnická organizace. Online. Dostupné z: <https://www.who.int/>. [cit. 2025-04-10].

Přehled o vykazání za rok 2023. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2023/>. [cit. 2025-04-10].

ZÁKONY

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

Zákon č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách

Zákon č. 359/1999 Sb., Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Zákon č. 251/2016 Sb., Zákon o některých přestupcích

Zákon č. 141/1961 Sb., Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)

JUDIKATURA

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2016, sp. Zn. 7 Tdo 207/2016-38

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Pohlaví respondentů	41
Graf 2 – Věk respondentů	42
Graf 3 – Dosažené vzdělání	43
Graf 4 – Původ respondentů	44
Graf 5 – Soužití ve společné domácnosti	45
Graf 6 – Zaměření domácího násilí	46
Graf 7 – Formy domácího násilí	47
Graf 8 – Vztah k násilné osobě	48
Graf 9 – Vyhledání pomoci (časově)	49
Graf 10 – Vyhledání pomoci	50
Graf 11 – Reakce Policie	51
Graf 12 – Ochranná opatření	52
Graf 13 – Účinnost ochranných opatření	53
Graf 14 – Dostatečnost řešení oprávněnými orgány	54
Graf 15 – Připravenost ke změně	55

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IC	Intervenční centra
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OČTR	Orgány činné v trestním řízení
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PTSD	Posttraumatická stresová porucha
SARA DN napadeních	angl.. Spoustal Assault Risk Assessment – hodnocení rizik v partnerských napadeních
SPTČ	Skutková podstata trestného činu

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Domácí násilí a jeho řešení oprávněnými orgány

1 Jaké je vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ Muž ☐ Žena

2 Jaký je váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ 15-25 let ☐ 26-40 let ☐ 41-55 let ☐ 56 a více

3 Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ Základní škola ☐ Střední škola ☐ Vyšší odborná škola ☐ Vysoká škola

4 Ve které části České republiky žijete?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ Praha ☐ Jihomoravský kraj ☐ Zlínský kraj

☐ Jiná (prosím uveďte)

5 S kým žijete ve společné domácnosti?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ Sám ☐ S rodiči ☐ S partnerem ☐ S partnerem i s dětmi

6 Bylo domácí násilí, které jste zažili, zaměřeno pouze na Vás nebo i na jiné členy společné domácnosti?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

☐ Pouze na mou osobu ☐ I na mé děti ☐ I na ostatní členy společné domácnosti

7 V jaké formě domácí násilí nejčastěji probíhalo?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Fyzické ☐ Psychické ☐ Sexuální ☐ Ekonomické (kontrola financí, omezování přístupu k penězům...)
- ☐ Jiná (prosím uveďte)

8 Jaký je váš vztah k osobě, která násilí provádí/prováděla?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Partner/partnerka ☐ Rodič ☐ Sourozenec
- ☐ Jiná (prosím uveďte)

9 Jak dlouho trvalo, než jste poprvé vyhledal/a pomoc?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

- ☐ Okamžitě ☐ Několik dní ☐ Měsíce ☐ Více než rok ☐ Nikdy jsem nevyhledal/a

10 Kdo vám pomohl nebo koho jste kontaktovali?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- ☐ Policie ☐ Nezisková organizace (Bílý kruh bezpečí,...) ☐ Přátelé nebo rodina
- ☐ Jiná (prosím uveďte)

11 Pokud jste kontaktovali Policii, jak byste zhodnotili jejich reakci?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

- ☐ Velmi uspokojivá (rychlá, efektivní pomoc) ☐ Spíše uspokojivá ☐ Neutrální ☐ Spíše neuspokojivá
- ☐ Velmi neuspokojivá (pomoc nebyla efektivní)

12 Pokud reakce Policie nebyla dostatečně efektivní, jaké další opatření či řešení byste navrhoval/a?

13 Byla vám na základě vaší situace nařízena nějaká ochranná opatření?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ Ano ☐ Ne

14 Jak hodnotíte účinnost ochranných opatření?

Nápověda k otázce: *Pokud byla nařízena*

☐ Velmi účinná (zabránila dalšímu násilí) ☐ Účinná ☐ Neutrální (Nejsem si jist/a, zda pomohlo) ☐ Neúčinná (násilí pokračovalo)

15 Cítíte, že byla vaše situace dostatečně řešena oprávněnými orgány?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ Ano ☐ Ne ☐ Částečně (některé aspekty byly vyřešeny, některé ne)

16 Pokud jste aktuálně v situaci domácího násilí, jste připraven/a na změnu?

Nápověda k otázce: *Vyberte 1 odpověď*

☐ Ano ☐ Ne ☐ Nejsem si jist/á

17 Co by měly podle vás oprávněné orgány udělat lépe při řešení domácího násilí?